

Financiële Maandstatistiek

Jaargang 9 - augustus 2003

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2002–2003	= 2002 tot en met 2003
2002/2003	= het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2003
2002/'03	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2002 en eindigend in 2003
1992/'93–2002/'03	= boekjaar enz. 1992/'93 tot en met 2002/'03

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers, Utrecht

Inlichtingen

Tel.: 0900 0227 (€ 0,50 per minuut)
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2003.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.
Abonnementsprijs: € 94,80
Prijs per los nummer: € 12,80
Kengetal: O-1
ISSN 1381-6780
CSB-productnummer: 0510203080

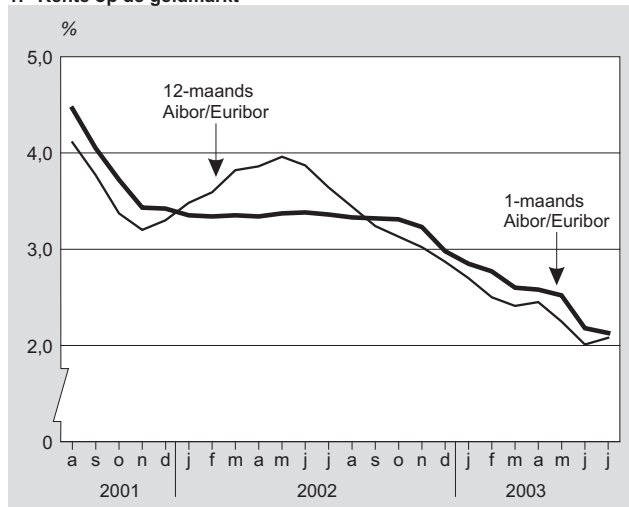
Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

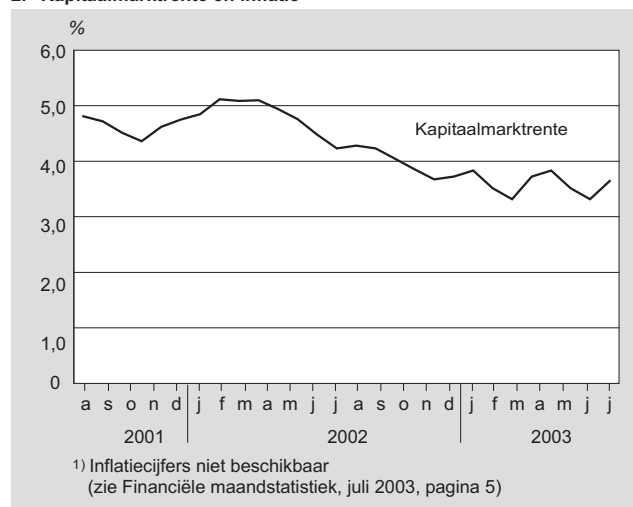
Grafieken	4
In dit nummer	5
Persberichten	6
Artikelen	
Dalende aandelenkoersen zorgen voor afslanking institutionele beleggers	8
Waarde aandelen en obligaties gelijk bij verzekeraars en pensioenfondsen	13
Overheid heeft in 2001 meer aan cultuur uitgegeven	15
Tabellen	
Financiële kerncijfers	16
Banken	18
Sparen en lenen	20
Geldmarkt	24
Kapitaalmarkt	26
Effectenbeurs	29
Verzekeraars en pensioenfondsen	36
In de voorgaande 12 maanden	39
Trefwoordenregister	40
Andere CBS-publicaties	41

Grafieken

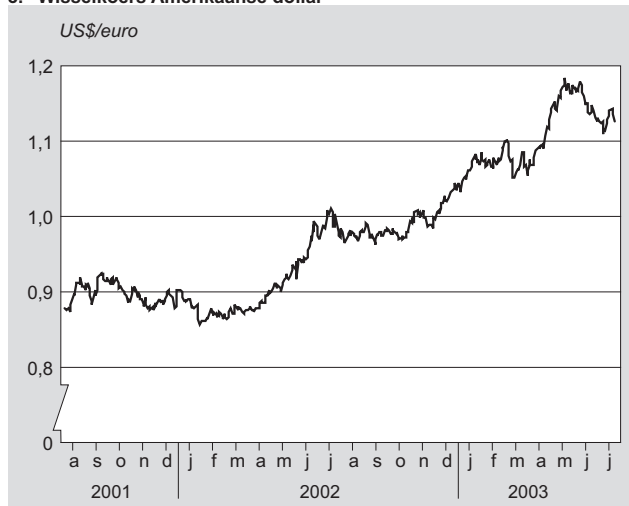
1. Rente op de geldmarkt

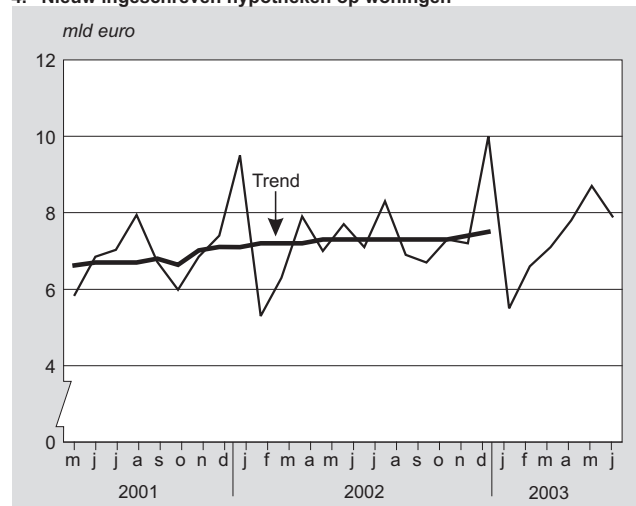
2. Kapitaalmarktrente en inflatie ¹⁾

3. Wisselkoers Amerikaanse dollar

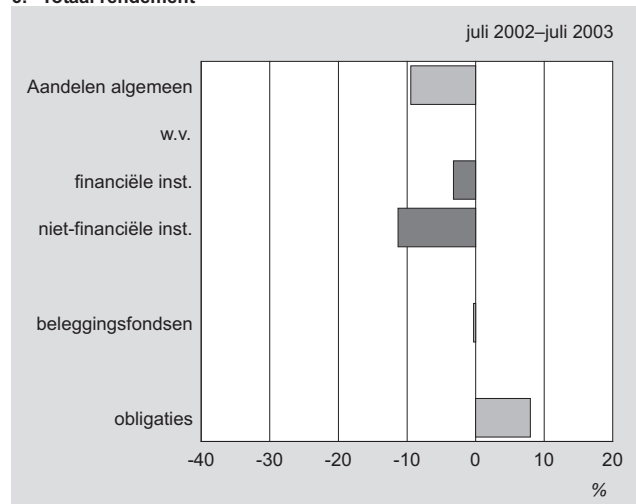
4. Nieuw ingeschreven hypotheeklen op woningen

5. CBS-koersindex algemeen

6. Totaal rendement

In dit nummer

Dalende aandelenkoersen zorgen voor afslanking institutionele beleggers

blz. 8

De koersval op de aandelenmarkt heeft ervoor gezorgd dat de omvang van de institutionele beleggingen in 2002 met 7 procent is gedaald. Het belang van aandelen in de totale beleggingen is door de koersval fors verminderd. Aandelen en obligaties hebben steeds meer betrekking op het buitenland.

Waarde aandelen en obligaties gelijk bij verzekeraars en pensioenfondsen

blz. 13

Bij verzekeraars en pensioenfondsen is in het eerste kwartaal van 2003 de totale waarde van de aandelen in de beleggingsportefeuille nagenoeg gelijk aan de waarde van de obligaties. Dit is

voor het eerst sinds 1998. Als gevolg van dalende beurskoersen is hun aandelenportefeuille in het eerste kwartaal van 2003 afgevalueerd met 21 miljard euro, zo blijkt uit cijfers van het CBS. De kwartaalcijfers van de balansen voor verzekeraars en pensioenfondsen voor de periode 2000–2002 zijn door het CBS bijgesteld.

Overheid heeft in 2001 meer aan cultuur uitgegeven

blz. 15

De Rijksoverheid heeft 1,6 miljard euro uitgegeven aan cultuur in 2001. De ontvangsten bedroegen in hetzelfde jaar 0,3 miljard euro. Hierdoor bedroegen de netto-uitgaven aan cultuur 1,3 miljard euro. Dit is een toename van 55 miljoen euro ten opzichte van 2000.

Consumentenvertrouwen licht gedaald

Het consumentenvertrouwen is, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, in juli licht gedaald ten opzichte van juni. De vertrouwensindex is op -40 uitgekomen, het laagste niveau sinds januari 1983. De belangrijkste oorzaken voor het gedaalde vertrouwen zijn een grotere terughoudendheid tot het doen van grote aankopen en een flinke afname van het vertrouwen in het toekomstig economisch klimaat. Dit blijkt uit het Consumenten Conjunctuuronderzoek van het CBS.

Consument acht tijd ongunstiger voor grote aankopen

De koopbereidheid in juli is per saldo nauwelijks veranderd ten opzichte van juni en komt, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, uit op -24. De koopbereidheid is gebaseerd op het oordeel over de financiële situatie van het eigen huishouden en het doen van grote aankopen. De consument is negatiever geworden over het doen van grote aankopen. De deelindicator waarin dit onderdeel wordt uitgedrukt, daalde met 5 punten tot -40. Het oordeel van de consument over de eigen financiële situatie is vrijwel gelijk gebleven.

Oordeel economisch klimaat negatiever

Het oordeel over het economisch klimaat is in juli negatiever, nadat er in mei en juni nog sprake was van een voorzichtige verbetering. De voornaamste oorzaak hiervan ligt in een veel negatievere economische verwachting voor het komende jaar. Dat de consument zeer pessimistisch is over het economisch klimaat, blijkt ook uit het feit dat meer dan 60 procent van de consumenten denkt dat de werkloosheid de komende twaalf maanden duidelijk zal stijgen. Het oordeel over het economisch klimaat in de afgelopen twaalf maanden is al het hele jaar redelijk stabiel.

Producenten industrie iets minder somber

Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is gestegen van -10,1 in juni naar -7,4 in juli van dit jaar. Al sinds februari schommelt het vertrouwen rond het niveau van -7. Uit de conjunctuurtest van de industrie van het CBS blijkt verder dat de ondernemers voor de periode juli tot en met september een gelijkblijvende productie verwachten. De concurrentiepositie is volgens de ondernemers in het tweede kwartaal verzwakt.

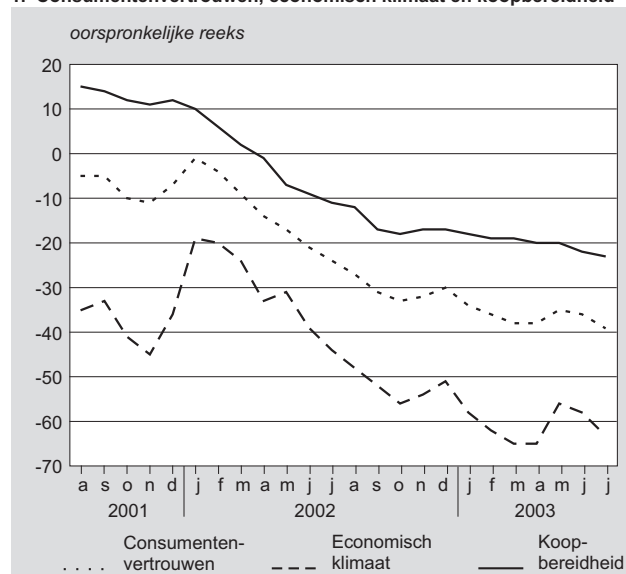
Vertrouwen veert iets op, maar blijft laag

Het producentenvertrouwen is in juli iets verbeterd tot -7,4. Deze verbetering is onder andere het gevolg van minder sombere vooruitzichten over de verwachte bedrijvigheid en een licht verbeterd oordeel over de orderpositie. Met name in de consumptiegoederenindustrie zijn de ondernemers minder somber over de verwachte bedrijvigheid in het derde kwartaal. Bij de investeringsgoederen is de orderontvangst volgens de producenten in juni ten opzichte van mei licht toegenomen. In de sector van de consumptiegoederen zijn in juni minder orders ontvangen, terwijl de producenten van halffabrikaten zelfs een forse afname van opdrachten melden.

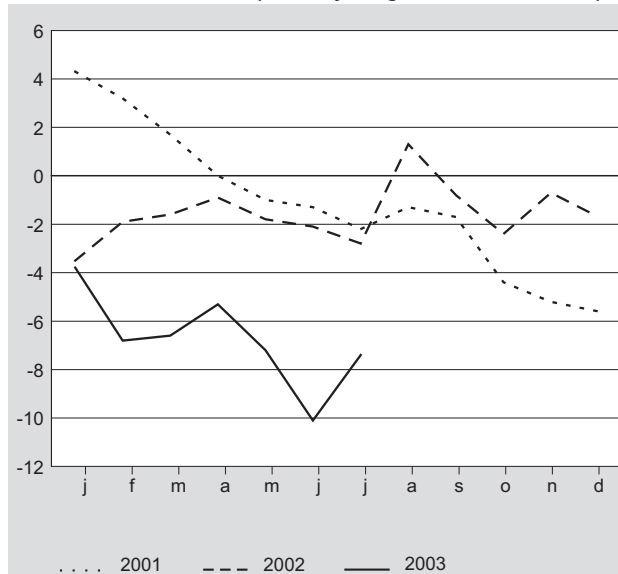
Concurrentiepositie en export onder druk

Volgens de ondernemers is de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie in het tweede kwartaal 2003 licht verslechterd, op zowel de binnenlandse als buitenlandse markt. Dit wordt bevestigd door de, over het algemeen afgenomen, orderontvangsten in het tweede kwartaal. Vooral op de buitenlandse markt zijn de verwachtingen voor het derde kwartaal somber. De ondernemers verwachten dan een afnemende buitenlandse afzet.

1. Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid

2. Producentenvertrouwen (na verwijdering van seizoeninvloeden)

Industriële productie en omzet lager

De productie en omzet van de Nederlandse industrie komen in het tweede kwartaal van 2003 lager uit dan in dezelfde periode van vorig jaar. Na een lichte verbetering in het eerste kwartaal vallen productie en omzet in het tweede kwartaal weer terug. Dit blijkt uit voorlopige cijfers van het CBS.

Productie tweede kwartaal lager

De industriële productie is in het tweede kwartaal 3 procent lager dan in het tweede kwartaal van 2002. In vergelijking met het eerste kwartaal van dit jaar is de productie, na verwijdering van seizoeninvloeden, met 1 procent gedaald.

Gemeten over het eerste halfjaar is er 2 procent minder geproduceerd dan in de eerste helft van 2002. Hiermee is de teruggang van de productie iets minder sterk dan de jaardaling van 2002 ten opzichte van 2001.

Van de onderscheiden branches laat de aardolie-, chemische en rubberindustrie een groei zien in het eerste halfjaar van 2003. De overige branches leveren minder productie dan een jaar eerder. Wel is de daling in de metaalindustrie in het eerste halfjaar lager dan die over het jaar 2002.

Industrie zet minder om

De industrie heeft in het tweede kwartaal van dit jaar 3 procent minder omgezet dan in het tweede kwartaal van vorig jaar. In het eerste kwartaal van 2003 werd nog 2 procent meer omgezet.

In het eerste kwartaal van 2003 waren de prijzen 6 procent hoger dan een jaar eerder, in het tweede kwartaal nog maar 1 procent. Dit betekent dat het omzetvolume in zowel het eerste als het tweede kwartaal van dit jaar 4 procent lager is dan in de overeenkomstige kwartalen van 2002.

Over de eerste zes maanden is de totale industriële omzet nagenoeg gelijk aan die in de eerste helft van 2002. Dit wordt vooral veroorzaakt door de hogere omzet van de aardolie-, chemische en rubberindustrie. Als deze branche buiten beschouwing wordt gelaten, dan is de industriële omzet 3 procent lager dan in de eerste helft van 2002.

Prijzen industrie gedaald

De afzetprijzen van de Nederlandse industrie zijn in het tweede kwartaal van 2003 met 3,4 procent gedaald ten opzichte van het eerste kwartaal. De verbruikte grondstoffen en halffabrikaten zijn 5,2 procent goedkoper geworden. Dit blijkt uit voorlopige cijfers van het CBS. Het is de eerste daling van de afzet- en verbruiksprijzen sinds het vierde kwartaal van 2001. De ondernemers in de industrie verwachten voor het derde kwartaal van dit jaar een verdere daling van de verkoopprijzen. Ondanks de daling in het tweede kwartaal liggen de prijzen in de industrie nog wel hoger dan een jaar geleden.

Lagere afzetprijzen en verbruiksprijzen

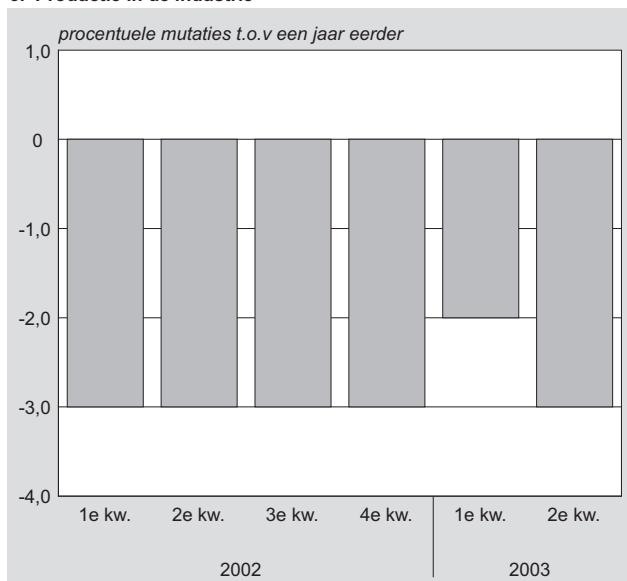
De ondernemers in de industrie hebben de afzetprijzen van hun producten in het tweede kwartaal van 2003 met 3,4 procent verlaagd. De binnenlandse afzet is 1,1 procent goedkoper geworden. Geëxporteerde producten zijn met 4,8 procent in prijs gedaald. De daling in het tweede kwartaal volgt op een reeks van prijsstijgingen in de vijf voorafgaande kwartalen. Uit de Conjunctuurtest in de industrie blijkt dat ondernemers voor het derde kwartaal van 2003 een verdere daling van de verkoopprijzen verwachten.

De Nederlandse industrie heeft in het tweede kwartaal van dit jaar 5,2 procent minder betaald voor grondstoffen en halffabrikaten dan in het eerste kwartaal. In Nederland aangeschafte grondstoffen en halffabrikaten zijn 1,7 procent goedkoper geworden. Voor geïmporteerde verbruiksgoederen is zelfs 8,2 procent minder betaald. De prijsdaling in het tweede kwartaal is de eerste daling sinds het vierde kwartaal van 2001. In vergelijking met een jaar eerder ligt het prijsniveau in het tweede kwartaal nog wel 1,1 procent hoger.

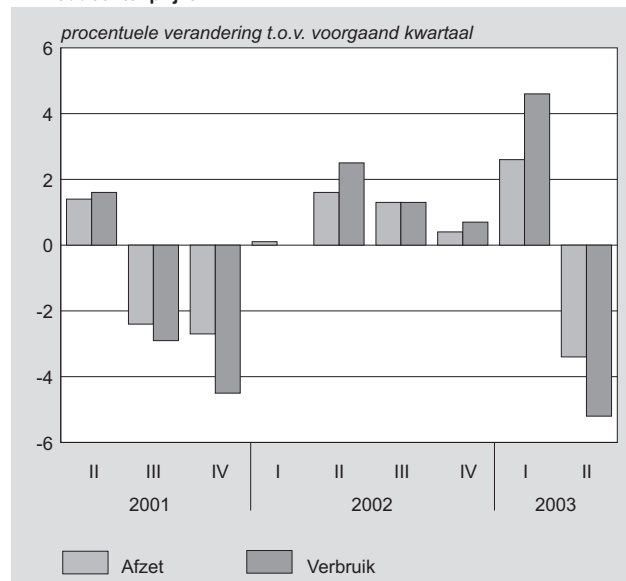
Invloed olieprijsen

De ontwikkeling van de aardolieprijzen heeft in het tweede kwartaal een forse bijdrage geleverd aan de daling van zowel de afzetprijzen als de verbruiksprijzen. Ook als de prijsontwikkeling in de aardolie-industrie buiten beschouwing wordt gelaten, is er sprake van een omslag van prijsstijgingen naar een prijsdaling. De afzetprijzen dalen dan met 0,5 procent en de verbruiksprijzen met 1,1 procent.

3. Productie in de industrie

4. Producentenprijzen

Dalende aandelenkoersen zorgen voor afslanking institutionele beleggers

drs. J.L. Gebraad

De koersval op de aandelenmarkt heeft ervoor gezorgd dat de omvang van de institutionele beleggingen in 2002 met 7 procent is gedaald. Het belang van aandelen in de totale beleggingen is door de koersval fors verminderd. Aandelen en obligaties hebben steeds meer betrekking op het buitenland.

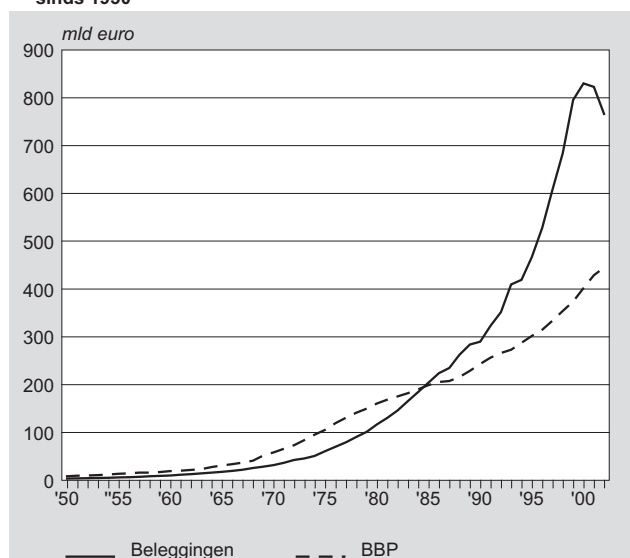
Beleggingen dalen in 2002

De beleggingen van pensioenfondsen, verzekeraars en beleggingsinstellingen zijn in 2002 met 57 miljard euro gedaald. Daarmee wordt de neergaande lijn vanaf 1999 doorgetrokken. De daling kan worden afgelezen van de groeipercentages: 16 procent in 1999, 5 procent in 2000, -1 procent in 2001 en -7 procent in 2002. De neergaande lijn wordt voor een belangrijk deel verklaard door de negatieve koersontwikkeling van aandelen. Volgens een ruwe schatting heeft deze de beleggingen gedrukt voor 7 miljard euro in 2000, 59 miljard euro in 2001 en 84 miljard euro in 2002.

Tabel 1
Beleggingen van institutionele beleggers

	1999	2000	2001	2002
<i>mld euro</i>				
Pensioenfondsen	446,4	457,8	454,3	434,9
Verzekeraars	256,2	263,9	262,6	242,4
Niet onder toezicht staande verzekeringsinstellingen	6,3	6,4	6,8	6,1
Beleggingsinstellingen	86,7	102,0	99,2	82,6
Totaal	795,7	830,1	822,8	766,1

1. Beleggingen institutionele beleggers en bruto binnenlands product sinds 1950

Minder aandelen, meer obligaties

Door de forse koersdaling op de aandelenmarkten is het belang van de aandelen in de beleggingsportefeuille van institutionele beleggers in 2002 verminderd van 42 naar 37 procent. De invloed van de koersdaling is voor een deel gecompenseerd door aankopen. In 2002 is deze compensatie aanzienlijk minder dan in 2001. Institutionele beleggers hebben in 2002 per saldo voor 20 miljard euro aandelen gekocht, tegenover 45 miljard euro in 2001.

Vooral obligaties profiteren van de teruggang van aandelen. Het belang van de obligaties in de beleggingsportefeuille van institutionele beleggers is in 2002 toegenomen van 31 naar 36 procent. De verschuiving van aandelen naar obligaties is de laatste tijd ook zichtbaar in uitlatingen van pensioenfondsen en verzekeraars. Publicaties over nastreving van uitbreiding van het aandelenbelang zijn minder nadrukkelijk aanwezig. Dit houdt verband met de gevolgen van koersdalingen voor de dekkingsgraad bij pensioenfondsen.

Deze dekkingsgraad, die de verhouding weergeeft tussen beleggingen en pensioenverplichtingen, is vanaf 2000 fors afgenomen door de ontwikkelingen op de beurs. Een aantal pensioenfondsen is daardoor in de gevarenzone gekomen en heeft van de toezichthouder – de Pensioen- en Verzekeringkamer (PVK) – een herstelplan moeten opstellen.

Om de problemen tegen te gaan, zijn er verschillende maatregelen getroffen of gepland. Zo heeft een aantal fondsen de indexatie van de uitkeringen voor prijscompensatie beperkt of geschrapt. Andere fondsen hebben de pensioenpremie verhoogd. Ook zijn er vergaande plannen om eindloonregelingen om te zetten in middelloonregelingen of er is sprake van aanpassing in het beleggingsbeleid door de verkoop van aandelen.

Toch is het niet zeker dat aandelen de komende jaren verder terrein zullen verliezen aan obligaties. Door de lage rentestand zijn dit momenteel geen aantrekkelijke beleggingen.

Onderhandse leningen vallen verder terug

Ook de afbouw van de onderhandse leningen is in de cijfers over 2002 terug te zien. Het belang in de totale portefeuille is gezakt tot 8 procent, terwijl dat twintig jaar geleden nog 59 procent en tien jaar geleden 45 procent was. Vooral leningen aan de centrale overheid hebben een indrukwekkende daling ondergaan. Ze zijn als onderdeel van de totale verstrekte leningen gedaald van 40 procent tien jaar geleden naar 4 procent op dit moment.

Meer beleggingen in buitenland

De trend dat institutionele beleggers meer in het buitenland beleggen, heeft zich ook in 2002 voortgezet. De totale beleggingen van de institutionele beleggers in het buitenland komen in 2002 uit op 57 procent van de totale beleggingsportefeuille; 3 procentpunten meer dan in 2001. Vooral buitenlandse obligaties hebben in 2002 voor deze groei gezorgd. Buitenlandse aandelen en vaste eigendommen zijn zelfs gedaald in 2002. Ook binnen de obligatieportefeuille is een flinke internationalisering zichtbaar. Per ultimo 2002 maken buitenlandse obligaties 76 procent uit van de obligatieportefeuille, terwijl dit drie jaar eerder nog 52 procent was.

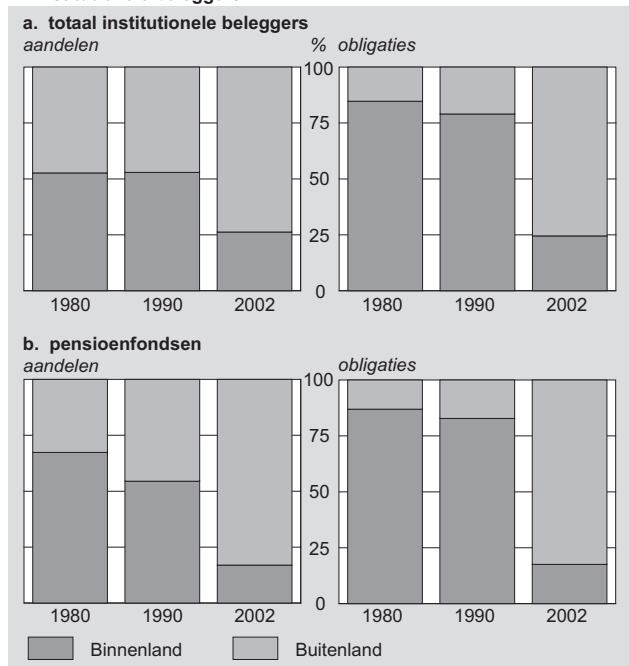
Tabel 2
Procentuele verdeling van de beleggingen van institutionele beleggers

	Vaste eigendommen	Hypotheken	Aandelen en deelnemingen	Obligaties en overige waarde- papieren	Leningen op lange termijn	Overige beleggingen	Totaal
Pensioenfondsen	%						
1999	5,3	3,0	49,9	30,2	10,3	1,3	100
2000	5,1	3,1	48,5	34,2	7,5	1,6	100
2001	5,7	3,2	48,7	34,7	6,3	1,5	100
2002	5,3	3,7	42,8	41,7	4,8	1,8	100
Verzekeraars							
1999	4,4	10,9	31,4	29,4	18,5	5,5	100
2000	5,1	11,7	30,4	29,4	16,2	7,2	100
2001	5,6	12,2	29,1	31,6	13,7	7,8	100
2002	6,0	15,3	24,8	32,5	12,7	8,7	100
Niet onder toezicht staande verzekeringsinstellingen							
1999	0,7	0,3	30,5	30,4	13,0	25,0	100
2000	0,7	0,3	30,1	31,4	13,7	23,8	100
2001	0,7	0,2	30,0	31,3	16,2	21,6	100
2002	0,7	0,3	26,8	36,5	15,2	20,5	100
Beleggingsinstellingen							
1999	20,8	0,4	58,9	13,0	1,1	5,9	100
2000	28,2	0,3	55,2	10,7	0,9	4,7	100
2001	31,3	0,4	47,8	13,6	3,6	3,3	100
2002	30,0	0,4	42,7	17,6	6,4	2,9	100
Totaal							
1999	6,6	5,2	44,8	28,1	12,0	3,3	100
2000	7,9	5,4	43,5	29,7	9,5	3,9	100
2001	8,7	5,7	42,2	31,2	8,4	3,9	100
2002	8,1	7,0	37,0	36,1	7,5	4,3	100

Tabel 3
Beleggingen van institutionele beleggers in het buitenland

	1999	2000	2001	2002
<i>mld euro</i>				
Pensioenfondsen				
Vaste eigendommen	3,1	3,1	2,7	1,6
Aandelen	164,8	165,1	173,8	150,6
Obligaties	83,5	106,7	118,8	149,4
Lange leningen	2,1	1,6	1,8	1,6
Overige beleggingen	0,8	0,7	0,9	1,7
Totaal	254,2	277,1	298,1	304,9
Verzekeraars				
Vaste eigendommen	0,2	0,3	0,4	0,3
Aandelen	25,1	27,8	24,0	22,7
Obligaties	26,9	32,2	42,8	47,2
Lange leningen	3,3	3,2	3,1	2,2
Overige beleggingen	0,3	0,2	0,2	1,5
Totaal	55,8	63,7	70,5	74,0
Niet onder toezicht staande verzekeringsinstellingen				
Aandelen	0,2	0,2	0,2	0,2
Obligaties	0,2	0,2	0,2	0,2
Totaal	0,3	0,4	0,4	0,4
Beleggingsinstellingen				
Vaste eigendommen	11,9	18,1	20,2	13,6
Aandelen	41,3	44,4	37,8	29,4
Obligaties	5,8	7,5	10,8	12,1
Lange leningen	0,2	0,3	0,2	0,0
Overige beleggingen	1,5	1,9	1,5	1,0
Totaal	60,8	72,1	70,5	56,1
Totaal				
Vaste eigendommen	15,1	21,4	23,2	15,6
Aandelen	231,4	237,5	235,9	202,9
Obligaties	116,3	146,5	172,6	208,9
Lange leningen	5,6	5,1	5,1	3,8
Overige beleggingen	2,6	2,8	2,6	4,2
Totaal	371,1	413,3	439,4	435,4

2. Binnenlandse en buitenlandse aandelen en obligaties van institutionele beleggers

In de aandelenportefeuille is de laatste twee jaar een beperkte internationalisering te zien. Het belang van buitenlandse aandelen in de aandelenportefeuille is gestegen van 67 procent in 1999 naar 74 procent in 2002.

Minder beleggingen in Nederlandse staatsobligaties

De rol van institutionele beleggers als verschafter van kapitaal aan de overheid is de laatste jaren flink verminderd. Hun aandeel in de langlopende overheidsschuld is teruggelopen van 41 procent in 1999 naar 20 procent in 2002. De invoering van de euro heeft binnen de obligatiebeleggingen gezorgd voor een verschuiving van de institutionele beleggers van het binnenland naar het buitenland. De Nederlandse overheid heeft zijn staatsobligaties aantrekkelijker weten te maken voor buitenlandse partijen en via enkele omruilacties is de omvang van individuele leningen en daarmee ook de liquiditeit vergroot. De verminderde inbreng van de institutionele beleggers is geheel overgenomen door het buitenland. In de periode 1999–2002 is het aandeel van het buitenland in de schuld dan ook bijna verdubbeld naar 50 procent.

Gegevens over andere financiële instellingen

In macro-economische statistieken, zoals de Nationale rekeningen, maken de institutionele beleggers deel uit van de financiële instellingen. Behalve uit institutionele beleggers bestaat deze groep uit geldscheppende financiële instellingen, participatie- en (regionale) ontwikkelingsmaatschappijen, financieringsmaatschappijen en gemeentelijke kredietbanken. Het balanstotaal van de

geldscheppende financiële instellingen is in 2002 toegenomen met 96 miljard euro tot 1 363 miljard euro.

Vergeleken met institutionele beleggers zijn hun beleggingen veel meer gericht op vastrentende waarden ofwel obligaties, hypotheek en leningen op korte en lange termijn. Een ander belangrijk verschil betreft de structuur van de verplichtingen. Geldscheppende financiële instellingen financieren zich vooral kortlopend. Typerende schuldtitels zijn chartaal en giraal geld, deposito's en spaartegoeden, omdat deze alleen bij deze groep voorkomen. Deze schuldtitels aangevuld met korte waardepapieren en aandelen van geldmarktfondsen zijn bepalend voor de liquiditeitsmassa.

Het balanstotaal van de overige financiële instellingen is in 2002 met 37 miljard euro toegenomen tot 319 miljard euro. De belangrijkste beleggingscategorieën zijn deelnemingen en leningen op lange termijn.

Meer gegevens beschikbaar

Dit artikel geeft een beknopte samenvatting van de uitkomsten van de statistieken Institutionele beleggers 2002 en Geld- en kapitaalmarkt-rekeningen 2002. Op verzoek kunnen diverse gedetailleerde tabellen worden geleverd:

- Voor de institutionele beleggers: een tijdreeks over de periode 1970–2002 van de beleggingen. Tevens is voor deze groep een afzonderlijk overzicht van de beleggingen in vaste eigendommen beschikbaar;
- Balansen van groepen verzekeraars (levensverzekeraars; schadeverzekeraars);
- Balansen van groepen pensioenfondsen (bedrijfspensioenfondsen; ondernemingspensioenfondsen; overige pensioenfondsen);
- Balansen van groepen niet onder toezicht staande verzekeringsinstellingen (particulier georganiseerde sociale fondsen; overige);
- Balansen van de overheid (centrale overheid; regionale en lokale overheid; sociale verzekeringsinstellingen);
- Balansen van niet-geldscheppende financiële instellingen en financiële hulpbedrijven;
- Een overzicht van het houderschap van de gevestigde schuld van de centrale overheid en de regionale en lokale overheid gespecificeerd naar categorie geldgever;
- Geld- en kapitaalmarkt-rekeningen voor geldscheppende financiële instellingen (verdeeld in DNB en overige), voor verzekeringsinstellingen (verdeeld in verzekeraars, pensioenfondsen en niet onder toezicht vallende instellingen); voor niet-geldscheppende financiële instellingen (verdeeld in beleggingsinstellingen en overige); voor financiële hulpbedrijven en voor de overheid (verdeeld in centrale overheid, regionale overheid, sociale verzekeringsinstellingen).

Ook is er een beschrijving van de methodiek verkrijgbaar. Deze bevat onder meer een beschrijving van de waargenomen instellingen en toelichtingen op de indeling van de balansposten en de specificatie der debiteuren en crediteuren naar institutionele sectoren. Voor genoemde informatie kunt u telefonisch contact opnemen met de CBS Infoservice, tel. 0900 0227 (OCBS), e-mail verkoop@cbs.nl.

Tabel 4
Houderschap van de gevestigde schuld van de overheid, ultimo

	1999		2000		2001		2002	
	mld euro	%	mld euro	%	mld euro	%	mld euro	%
Geldscheppende financiële instellingen	60	26,2	51	23,4	47	21,5	43	19,7
Verzekeraars en pensioenfondsen	90	39,2	78	36,0	63	28,9	41	19,0
Beleggingsinstellingen	4	1,6	2	1,1	2	0,8	1	0,7
Overige binnenland	14	6,1	14	6,5	14	6,5	24	10,9
Buitenland	62	26,9	72	33,0	92	42,3	108	49,7
Totaal	229	100	217	100	217	100	217	100

Tabel 5
Gecombineerde balans van institutionele beleggers

	Pensioenfondsen		Verzekeraars		Niet onder toezicht staande instellingen		Beleggingsinstellingen		Totaal	
	2001	2002*	2001	2002*	2001	2002*	2001	2002*	2001	2002*
<i>mln euro</i>										
Activa										
1. Chartaal en giraal geld	2 043	1 724	3 476	3 414	156	115	1 359	1 166	7 034	6 419
a. In nationale valuta	1 931	1 672	3 402	1 994	156	115	614	610	6 103	4 391
b. In buitenlandse valuta	112	52	74	1 420	0	0	745	556	931	2 028
2. Deposito's	3 235	5 483	12 177	12 470	1 069	1 040	1 872	1 235	18 353	20 228
a. In nationale valuta	2 962	4 249	11 812	12 110	1 069	1 040	944	657	16 787	18 056
(1) geldscheppende financiële instellingen	2 958	3 955	11 812	12 109	1 069	1 040	944	657	16 783	17 761
(2) buitenland	4	294	0	1	0	0	0	0	4	295
b. In vreemde valuta	273	1 234	365	360	0	0	928	578	1 566	2 172
(1) geldscheppende financiële instellingen	71	373	183	206	0	0	209	131	463	710
(2) buitenland	202	861	182	154	0	0	719	447	1 103	1 462
3. Obligaties	157 669	181 123	82 734	78 262	2 111	2 232	12 963	14 355	255 477	275 972
a. Overheid	26 009	17 543	27 168	16 441	1 316	1 367	1 666	1 363	56 159	36 714
(1) centrale overheid	25 936	17 500	27 043	16 412	1 298	1 349	1 666	1 363	55 943	36 624
(2) lokale en regionale overheid	73	43	125	29	18	18	0	0	216	90
b. Financiële instellingen	9 711	9 930	10 395	12 235	567	607	852	933	21 525	23 705
(1) geldscheppende financiële instellingen	7 060	7 596	5 565	6 061	470	507	736	808	13 831	14 972
(2) verzekeraars en pensioenfondsen	20	0	392	520	0	0	0	0	392	520
(3) beleggingsinstellingen	2 631	0	4 433	0	97	0	116	0	7 277	0
(4) overige financiële instellingen	3 180	4 352	2 448	2 385	53	56	124	136	5 805	6 929
c. Niet-financiële instellingen	3 091	0	2 282	0	47	0	118	0	5 538	0
(1) particuliere bedrijven	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0
(2) instellingen op het gebied van gezondheid	89	0	164	0	6	0	6	0	265	0
(3) overige overheidsbedrijven	118 769	149 298	42 723	47 201	175	202	10 321	11 923	171 988	208 624
d. Buitenland	212 510	178 877	70 796	55 775	1 951	1 581	47 412	35 314	332 669	271 547
4. Aandelen	25 055	18 760	27 392	22 004	1 406	1 124	3 975	2 464	57 828	44 352
b. Financiële instellingen	16	0	14	0	0	0	0	0	30	0
(2) verzekeraars en pensioenfondsen	11 915	0	9 326	0	466	0	1 144	0	22 851	0
(3) beleggingsinstellingen	13 124	0	18 051	0	940	0	2 831	0	34 946	0
(4) overige financiële instellingen	16 133	11 563	19 429	11 646	363	283	5 588	3 469	41 513	26 961
c. Niet-financiële instellingen	16 133	0	19 429	0	362	0	5 588	0	41 512	0
(1) particuliere bedrijven	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
(3) overige overheidsbedrijven	171 322	148 554	23 975	22 125	182	174	37 849	29 381	233 328	200 234
d. Buitenland	40	101	289	418	0	0	549	187	878	706
5. Waardepapieren op korte termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
a. Overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(1) centrale overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(2) lokale en regionale overheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
b. Financiële instellingen	11	0	214	418	0	0	89	30	314	448
(1) geldscheppende financiële instellingen	11	0	209	418	0	0	37	30	257	448
(4) overige financiële instellingen	0	0	5	0	0	0	52	0	57	0
c. Niet-financiële instellingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(1) particuliere bedrijven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(3) overige overheidsbedrijven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
d. Buitenland	29	101	75	0	0	0	460	157	564	258
6. Overige deelnemingen	8 755	7 370	5 498	4 397	73	60	0	0	14 326	11 827
b. Financiële instellingen	6 098	5 159	5 291	3 679	8	7	0	0	11 397	8 845
(2) verzekeraars en pensioenfondsen	0	0	4 837	0	0	0	0	0	4 837	0
(3) beleggingsinstellingen	2 193	0	14	0	0	0	0	0	2 207	0
(4) overige financiële instellingen	3 905	0	440	0	8	0	0	0	4 353	0
c. Niet-financiële instellingen	177	145	152	113	65	53	0	0	394	311
(1) particuliere bedrijven	177	145	152	113	65	53	0	0	394	311
d. Buitenland	2 480	2 066	55	605	0	0	0	0	2 535	2 671
7. Leningen op korte termijn	1 316	574	4 805	5 273	234	97	0	0	6 355	5 944
a. Overheid	58	151	137	0	0	0	0	0	195	151
(1) centrale overheid	3	0	34	0	0	0	0	0	37	0
(2) lokale en regionale overheid	48	151	0	0	0	0	0	0	48	151
(3) sociale fondsen en uitvoeringsorganen	7	0	103	0	0	0	0	0	110	0
b. Financiële instellingen	215	0	4 519	5 273	124	50	0	0	4 858	5 323
(2) verzekeraars en pensioenfondsen	215	0	566	115	117	45	0	0	898	160
(4) overige financiële instellingen	0	0	3 731	0	0	0	0	0	3 731	0
(5) financiële hulpbedrijven	0	0	222	0	7	0	0	0	229	0
c. Niet-financiële instellingen	384	164	137	0	110	47	0	0	631	211
(1) particuliere bedrijven	189	0	131	0	24	0	0	0	344	0
(3) overige overheidsbedrijven	194	0	0	0	86	0	0	0	280	0
(5) instellingen zonder zakelijk doel	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
(6) gezinnen en natuurlijke personen	0	0	6	0	0	0	0	0	6	0
d. Buitenland	659	259	12	0	0	0	0	0	671	259
8. Leningen op lange termijn	28 409	20 673	35 934	30 766	1 092	929	3 615	5 269	69 050	57 637
a. Overheid	5 414	3 669	2 682	2 205	42	29	130	143	8 268	6 046
(1) centrale overheid	944	734	1 258	1 164	31	19	101	110	2 334	2 027
(2) lokale en regionale overheid	4 470	2 912	1 424	1 041	11	10	29	33	5 934	3 996
(3) sociale fondsen en uitvoeringsorganen	0	23	0	0	0	0	0	0	0	23
b. Financiële instellingen	11 727	9 349	17 508	17 131	931	792	3 048	4 918	33 214	32 190
(1) geldscheppende financiële instellingen	5 809	5 496	11 057	11 908	748	628	3 032	4 918	20 646	22 950
(2) verzekeraars en pensioenfondsen	5 495	3 561	2 414	1 861	178	160	0	0	8 087	5 582
(3) beleggingsinstellingen	0	0	279	0	0	0	0	0	279	0
(4) overige financiële instellingen	423	0	3 758	0	5	0	16	0	4 202	0
c. Niet-financiële instellingen	9 441	6 100	12 690	9 215	115	105	232	208	22 478	15 628
(1) particuliere bedrijven	1 052	0	2 576	0	11	0	52	0	3 691	0
(2) instellingen op het gebied van gezondheid	1 933	0	1 146	0	13	0	0	0	3 092	0
(3) overige overheidsbedrijven	697	0	1 466	0	5	0	180	0	2 348	0
(4) woningbouwverenigingen/-stichtingen	5 736	0	7 211	0	86	0	0	0	13 033	0
(5) instellingen zonder zakelijk doel	16	0	13	0	0	0	0	0	29	0
(6) gezinnen en natuurlijke personen	7	0	278	0	0	0	0	0	285	0
d. Buitenland	1 827	1 555	3 054	2 215	4	3	205	0	5 090	3 773

Tabel 5 (vervolg)
Gecombineerde balans van institutionele beleggers

	Pensioenfondsen		Verzekeraars		Niet onder toezicht staande instellingen		Beleggingsinstellingen		Totaal	
	2001	2002*	2001	2002*	2001	2002*	2001	2002*	2001	2002*
9. Hypotheken	14 323	16 045	32 026	37 088	16	17	368	337	46 733	53 487
a. Woningen, winkelhuizen en kantoorgebouwen	14 188	15 656	31 175	35 704	16	17	368	337	45 747	51 714
c. Landelijke eigendommen	0	0	46	75	0	0	0	0	46	75
d. Andere vaste eigendommen	121	374	805	1 309	0	0	0	0	926	1 683
e. Buitenland	14	15	0	0	0	0	0	0	14	15
10. Vaste eigendommen	25 977	22 912	14 817	14 575	48	43	31 104	24 785	71 946	62 315
a. Woningen	13 936	.	5 506	.	0	0	319	.	19 761	.
b. Kantoorgebouwen en winkels	8 469	.	8 210	.	48	43	9 226	.	25 953	.
c. Landelijke eigendommen	226	.	509	.	0	0	0	.	735	.
d. Andere vaste eigendommen	636	.	240	.	0	0	1 395	.	2 271	.
e. Buitenland	2 710	1 608	351	350	0	0	20 164	13 630	23 225	15 588
11. Technische verzekeringsverplichtingen	13 035	5 795	4 875	4 750	642	685			18 552	11 230
12. Premie- en uitkeringsreserve			4 094	3 850	0	0			4 094	3 850
13. Transitoria	6 031	5 629	12 732	11 159	1 029	1 068	4 279	2 238	24 071	20 094
14. Overige activa	161	68	239	235	16	15	0	0	416	318
15. Balanstotaal	473 504	446 374	284 493	262 432	8 437	7 882	103 521	84 886	869 955	801 574
Passiva										
16. Obligaties	0	0	672	852	0	0	382	3 382	1 054	4 234
17. Aandelen en deelnemingen	0	0	31 413	21 512	1 925	1 375	96 799	81 387	130 137	104 274
18. Waardepapieren op korte termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19. Leningen op korte termijn	2 536	2 858	5 671	4 601	280	127	1 923	651	10 410	8 237
20. Leningen op lange termijn	1 976	1 437	8 051	5 841	569	559	11 441	5 677	22 037	13 514
21. Technische verzekeringsverplichtingen	461 500	437 438	198 272	189 047	2 994	2 838	0	0	662 766	629 323
22. Premie- en uitkeringsreserve	0	0	23 128	24 033	1 029	1 301	0	0	24 157	25 334
23. Transitoria	7 492	4 641	8 701	12 831	431	425	2 937	2 658	19 561	20 555
24. Overige passiva	0	0	8 585	3 715	1 209	1 257	-9 961	-8 869	-167	-3 897
Totaal	473 504	446 374	284 493	262 432	8 437	7 882	103 521	84 886	869 955	801 574

Tabel 6
Gecombineerde balans van financiële instellingen

	Institutionele beleggers			Geldscheppende financiële instellingen			Overige financiële instellingen		
	2000	2001	2002*	2000	2001	2002*	2000	2001	2002*
<i>mln euro</i>									
Activa									
Monetair goud				8 590	8 958	8 949			
Vorderingen op internationale monetaire instellingen				2 092	2 762	2 693			
Chartaal en giraal geld	8 006	7 034	6 419	41 019	33 364	35 484	323	697	894
Deposito's	18 213	18 353	20 228	150 273	221 006	218 987	13 699	29 123	37 736
Obligaties	246 417	255 477	275 972	128 142	135 691	167 846	11 404	22 975	22 635
Aandelen	347 278	332 669	271 547	12 275	15 142	8 077	37 284	17 384	20 401
Waardepapieren op korte termijn	494	878	706	9 877	8 940	6 383	0	0	0
Deelnemingen	13 386	14 326	11 827	28 953	29 623	31 988	90 454	85 396	92 356
Leningen op korte termijn	6 461	6 355	5 944	169 788	192 296	213 336	16 356	13 122	13 301
Leningen op lange termijn	78 935	69 050	57 637	267 856	281 066	309 455	52 720	70 756	68 212
Hypotheken	45 238	46 733	53 487	226 901	255 389	271 941	24 382	34 690	53 521
Vaste eigendommen	65 633	71 946	62 315	5 816	6 115	6 129	1 249	1 284	1 280
Technische verzekeringsverplichtingen	19 672	18 552	11 230						
Premie- en uitkeringsreserve	4 053	4 094	3 850						
Transitoria	31 462	24 071	20 094	38 359	39 378	44 647	5 198	5 076	6 805
Overige activa	410	416	318	302	343	355	1 643	1 629	1 600
Balanstotaal	885 658	869 955	801 574	1 090 245	1 230 073	1 326 270	254 711	282 132	318 740
Passiva									
Chartaal geld				17 436	10 431	17 423			
Giraal geld				181 796	217 578	210 691			
Deposito's				351 749	422 850	460 316			
Spaartegoeden				137 107	154 203	169 665			
Obligaties	1 140	1 054	4 234	147 386	170 937	194 688	40 459	73 750	100 389
Aandelen en deelnemingen	135 624	130 137	104 274	85 482	74 119	73 478	204 586	162 019	100 310
Waardepapieren op korte termijn	0	0	0	19 058	28 864	35 508	2 247	1 151	1 782
Leningen op korte termijn	11 089	10 410	8 237	9 157	5 514	13 698	34 535	37 477	53 108
Leningen op lange termijn	22 071	22 037	13 514	70 268	68 948	74 326	45 193	64 599	63 397
Technische verzekeringsverplichtingen	666 743	662 766	629 323						
Premie- en uitkeringsreserve	24 733	24 157	25 334						
Transitoria	16 620	19 561	20 555	59 332	59 661	65 360	6 382	4 925	5 196
Reserves en voorzieningen	7 639	-167	-3 897	11 474	16 968	11 117	-78 691	-61 789	-5 442

Waarde aandelen en obligaties gelijk bij verzekeraars en pensioenfondsen

Bij verzekeraars en pensioenfondsen is in het eerste kwartaal van 2003 de totale waarde van de aandelen in de beleggingsportefeuille nagenoeg gelijk aan de waarde van de obligaties. Dit is voor het eerst sinds 1998. Als gevolg van dalende beurskoersen is hun aandelenportefeuille in het eerste kwartaal van 2003 afgevalueerd met 21 miljard euro, zo blijkt uit cijfers van het CBS. De kwartaalcijfers van de balansen voor verzekeraars en pensioenfondsen voor de periode 2000–2002 zijn door het CBS bijgesteld.

Obligaties halen aandelen in

In het eerste kwartaal van 2003 is het belang van aandelen in het balanstotaal van de verzekeraars en pensioenfondsen tezamen, voor het eerst sinds 1998, nagenoeg gelijk aan het belang van obligaties (beide 35 procentpunt van het balanstotaal). In het eerste kwartaal van 2002 bedroegen deze percentages nog 43 procentpunt voor aandelen en 30 procentpunt voor obligaties. Bij verzekeraars is in het eerste kwartaal van 2003, vergeleken met de portefeuilleverdeling van een jaar daarvoor, het belang van de aandelen in het balanstotaal met 7 procentpunt gedaald tot 26 en bij pensioenfondsen met 8 procentpunt tot 41. De toename van het belang van de obligatieportefeuille is voornamelijk te vinden bij de pensioenfondsen, namelijk een stijging van 8 procentpunt. Bij de verzekeraars is de toename 2 procentpunt. In totaal is nu 70 procent van de balans belegd in effecten, een jaar geleden was dit nog 73 procent. Het belang in liquide middelen is toegenomen.

Waardeveranderingen voornamelijk negatief

Ten gevolge van de dalende beurskoersen is in het eerste kwartaal van 2003 de waarde van de aandelenportefeuille van verze-

keraars en pensioenfondsen met bijna 21 miljard euro gedaald, dit is een daling van 8 procent. De waardeinstijgingen van de beleggingen zijn in het eerste kwartaal van 2003 heel beperkt: slechts 0,5 procent op onroerende goederen en 0,3 procent op obligaties. Verzekeraars en pensioenfondsen hebben per saldo voor 5 miljard euro aan obligaties gekocht, waarvan 4 miljard euro door verzekeraars. Er is voor 8 miljard euro aan aandelen gekocht, waarvan 3 miljard euro door de verzekeraars en ruim 5 miljard euro door de pensioenfondsen. De aan- en verkooptransacties van obligaties lagen in het eerste kwartaal van 2003 op een vergelijkbaar niveau als het gemiddelde van de voorgaande vier kwartalen. Bij de aandelen lagen zowel de aankopen als de verkopen op een lager niveau dan gemiddeld in 2002.

Cijfers periode 2000–2002 bijgesteld

Uit nadere analyse is gebleken dat eerder gepubliceerde cijfers voor de periode 2000–2002 niet correct waren vanwege dubbelstellingen en mutaties in de onderzoekspopulatie gedurende deze periode. De cijfers voor 2000–2002 zijn door het CBS bijgesteld. De volledige reeks met herziene cijfers is gepubliceerd in tabel 3.

Technische toelichting

Vanaf het eerste kwartaal van 2002 is de statistiek aangepast, teneinde aan nieuwe internationale verplichtingen te kunnen voldoen. In de nieuwe opzet is de vraagstelling uitgebreid tot een volledige balans. Met de nieuwe cijfers is het mogelijk om een completer en consistent beeld te schetsen dan in de oude opzet waarbij alleen naar de samenstelling van de beleggingen werd gevraagd.

Tabel 1
Samenstelling activa verzekeraars en pensioenfondsen (stand per ultimo)

	Pensioenfondsen		Verzekeraars		Totaal	
	2002-4	2003-1	2002-4	2003-1	2002-4	2003-1
<i>mld euro</i>						
Balanstotaal activa	435	428	284	289	719	717
w.v.						
Onroerende goederen	21	21	13	12	34	34
Aandelen en deelnemingen binnenland	31	31	54	52	85	83
Aandelen en deelnemingen buitenland	153	145	26	23	179	168
Obligaties binnenland	40	36	29	29	69	66
Obligaties buitenland	137	140	42	46	179	186
Woninghypotheken	11	11	44	43	55	54
Onderhandse leningen	20	19	39	37	59	56

Tabel 2
Sectorverdeling activa verzekeraars en pensioenfondsen (stand per ultimo)

	Pensioenfondsen		Verzekeraars		Totaal	
	2002-4	2003-1	2002-4	2003-1	2002-4	2003-1
<i>%</i>						
Overheid	7	6	6	5	7	6
Financiële instellingen	19	19	43	44	29	29
Bedrijven	3	4	10	11	6	7
Huishoudens en instellingen						
zonder winsttoegmerk	3	3	15	14	8	7
Buitenland	68	68	25	25	51	51
Balanstotaal activa	100	100	100	100	100	100

Tabel 3
Activa van verzekeraars en pensioenfondsen (stand per ultimo)

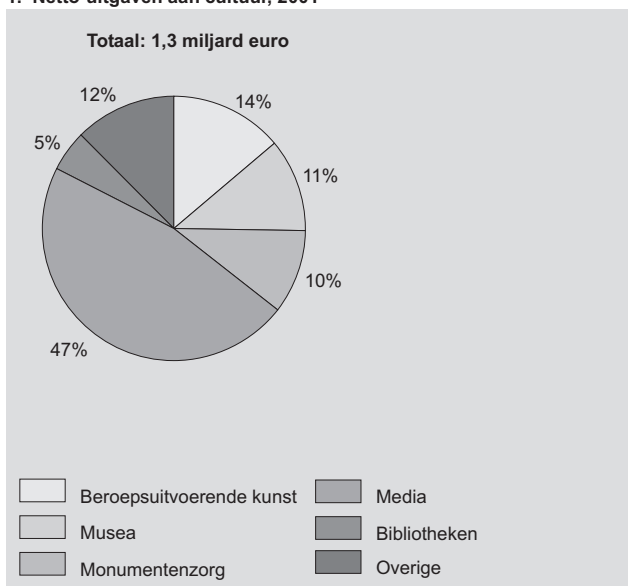
	Pensioenfondsen	Verzekeraars	Totaal
<i>mld euro</i>			
Beleggingen			
2000-1	461	251	713
2000-2	457	254	711
2000-3	460	259	719
2000-4	445	250	695
2001-1	446	251	696
2001-2	452	255	708
2001-3	413	247	660
2001-4	435	253	688
Balanstotaal (nieuwe opzet)			
2001-4	466	297	763
2002-1	478	306	785
2002-2	453	285	737
2002-3	431	284	715
2002-4	435	284	719
2003-1	428	289	717

Overheid heeft in 2001 meer aan cultuur uitgegeven¹⁾

Ya-Li Koo

De Rijksoverheid heeft 1,6 miljard euro uitgegeven aan cultuur in 2001. De ontvangsten bedroegen in hetzelfde jaar 0,3 miljard euro. Hierdoor bedroegen de netto-uitgaven aan cultuur 1,3 miljard euro. Dit is een toename van 55 miljoen euro ten opzichte van 2000.

1. Netto-uitgaven aan cultuur, 2001

Helft uitgaven aan media

Bijna de helft van de cultuuruitgaven werd besteed aan de media in 2001. Naast deze media waren beroepsuitoerende kunst, musea en monumentenzorg grote uitgavenposten.

Vergeleken met 2000 zijn de uitgaven aan beroepsuitoerende kunst met 22 procent gestegen naar 181 miljoen euro in 2001. De uitgaven aan bibliotheken namen toe tot 67 miljoen euro. Dit is ook een stijging van 22 procent.

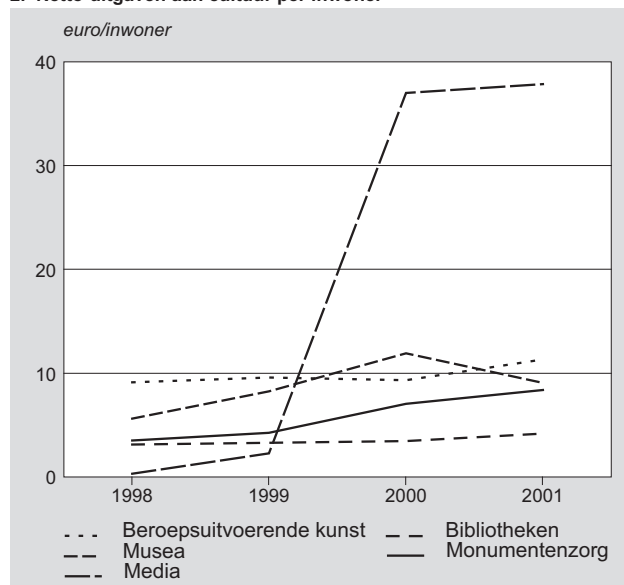
In 2001 waren de uitgaven aan musea 145 miljoen euro. Dit is met 44 miljoen euro beduidend lager dan de uitgaven in het jaar daarvoor. In 2000 echter werd het Rijksmuseum in Amsterdam verbouwd, waardoor de uitgaven voor musea in dat jaar extra hoog lagen. Ook de oprichting van het Museaal Aankoopfonds in dat jaar heeft de uitgaven verhoogd.

De uitgaven aan monumentenzorg stegen in 2001 met 20 procent naar 134 miljoen euro. Deze toename werd veroorzaakt door het vele geld dat werd gestoken in de restauratie van monumenten.

Geen omroepbijdrage

Per inwoner zijn de netto-rijksuitgaven aan cultuur de laatste jaren behoorlijk gestegen. Dit is vooral het gevolg van de sterke stijging van de netto-uitgaven aan de media. In 2000 is de omroepbijdrage afgeschaft, waardoor de inkomsten van het Rijk voor een groot deel wegvielen. Hierdoor zijn de netto-rijksuitgaven aan de media van 2 euro per inwoner toegenomen tot 37 euro.

2. Netto-uitgaven aan cultuur per inwoner

Toelichting

Media

Tot de media wordt het publieke omroepbestel gerekend. Hieronder vallen de landelijke, regionale en lokale omroepen en de wereldomroep. Ook de pers maakt onderdeel uit van de media.

Beroepsuitoerende kunst

Dit zijn artistieke disciplines, zoals toneel en muziek, die op een podium uitgevoerd worden. Binnen de podiumkunsten zijn verschillende sectoren te onderscheiden:

- ensembles
- ballet en dans
- theater (toneel, mime en poppentheater)
- opera
- jeugdtheater
- orkesten

Extra aandacht en geld zijn gegeven aan de beroepsuitoerende kunst als gevolg van de uitvoering van de Cultuurnota 2001-2004. Het doel van deze nota is om in nauwe samenwerking met gemeenten en provincies zoveel mogelijk mensen aan te moedigen tot cultuurparticipatie.

Omroepbijdrage

Hieronder vielen kijk-, luister- en reclamegelden die de consument betaalde tot 2000.

Noten in de tekst:

¹⁾ Dit artikel is eerder verschenen in het Webmagazine van het CBS.

Financiële kerncijfers

Financiële kerncijfers

	Eenheid c.q. basis	1990	1995	1999	2000	2001	2002	2002		
								juli	aug.	sept.
Bankwezen (ultimo)										
Europese liquiditeitenmassa (M3)	<i>mld euro</i>	.	.	4 778,6	5 079,9	5 424,6	5 782,7	5 552,7	5 560,8	5 605,7
Europese geldhoeveelheid (M1)	<i>mld euro</i>	.	.	1 955,1	2 074,3	2 203,5	2 424,3	2 256,1	2 228,6	2 291,0
Balanstotaal Europese MFI's	<i>mld euro</i>	.	.	15 546,1	16 711,4	18 249,7	18 862,5	18 449,0	18 400,2	18 612,6
Balanstotaal Nederlandse MFI's	<i>mld euro</i>	.	.	940,2	1 148,2	1 262,7	1 356,4	1 312,0	1 317,7	1 329,0
Sparen en lenen										
Besparingen bij spaarinstellingen	<i>mld euro</i>	.	6,4	8,4	3,9	18,6	12,6	1,1	0,5	0,9
Spaartegoed (ultimo)	<i>mld euro</i>	81,0	104,8	130,3	134,2	152,9	167,8	163,9	164,4	165,2
Verstrekt consumptief krediet	<i>mld euro</i>	4,9	6,4	10,0	10,6	10,2	10,3	1,0	0,9	0,9
Uitstaand consumptief krediet (ultimo)	<i>mld euro</i>	5,5	10,1	13,9	15,2	16,0	16,4	16,0	16,1	16,3
Nieuw ingeschreven hypotheek op:										
woonhuizen en combinaties woonhuis/bedrijfspan	<i>mld euro</i>	16,0	31,0	90,6	82,2	86,7	96,0	9,5	7,4	7,2
w.o. woonhuizen			27,6	84,2	76,1	79,7	87,7	8,3	6,9	6,7
bedrijfspannen en overige onroerende goederen	<i>mld euro</i>	12,0	16,2	27,7	24,5	35,1	28,3	3,6	1,9	2,1
Geldmarkt										
Reporente ECB (ultimo)	%	.	.	2,70	4,75	3,25	2,75	3,25	3,25	3,25
Daggeldrente	%	9,23	4,23	2,74	4,12	4,38	3,28	3,30	3,29	3,32
Eenmaands Euribor-tarief	%	8,51	4,33	2,86	4,24	4,26	3,31	3,36	3,33	3,32
Goudprijs (gemiddeld)	<i>euro/gram</i>	10,32	9,12	8,59	9,94	9,91	10,75	10,35	10,40	10,66
Wisselkoersen (gemiddeld)										
Amerikaanse Dollar	<i>per 1 euro</i>	1,27	1,31	1,07	0,92	0,90	0,95	0,99	0,98	0,98
Engelse Pond	<i>per 1 euro</i>	0,71	0,83	0,66	0,61	0,62	0,63	0,64	0,64	0,63
Japanse Yen	<i>per 1 euro</i>	183,75	122,90	121,32	99,47	108,68	118,06	117,14	116,31	118,38
Kapitaalmarkt										
Gemiddeld effectief rendement op staatsleningen										
kort (3–5 jaar)	%	9,04	6,00	3,91	5,12	4,44	4,23	4,37	4,05	3,75
middellang (5–8 jaar)	%	8,99	6,50	4,34	5,30	4,70	4,60	4,71	4,45	4,17
lang (9–10 jaar)	%	8,93	7,20	4,63	5,41	4,94	4,88	4,97	4,71	4,50
Amsterdamse Effectenbeurs										
CBS-koersindex (ultimo)										
aandelen	<i>1983=100</i>	168,3	321,5	933,1	897,0	708,0	462,1	522,7	527,9	428,7
obligaties (5–8 jaar)	<i>1983=100</i>	98,4	118,9	121,0	123,1	124,2	130,9	124,7	126,1	128,9
CBS-herbeleggingsindex (ultimo)										
aandelen	<i>1983=100</i>	229,6	530,9	1 724,7	1 688,0	1 363,6	916,0	1 023,9	1 045,1	848,9
obligaties (algemeen)	<i>1983=100</i>	161,1	267,3	334,2	356,2	377,6	410,3	390,9	395,7	402,0
Verzekeraars										
Binnenlandse productie van individuele levensverzekeringen (premies)	<i>mld euro</i>	.	3,7	6,1	7,1	6,9	5,4	0,6	0,6	0,4
Prijsindexcijfers										
Producentenprijzen	<i>1995=100</i>	.	100	102,2	114,1	115,7	114,5	114,3	115,2	116,9
Herbouwkosten van woningen	<i>1995=100</i>	.	100	108,0	111,8			126,0	126,0	126,0
Consumentenprijzen ¹⁾										
alle huishoudens	<i>2000=100</i>	.	.	.	100,0	104,2	.	.	.	.
alle huishoudens-afgeleid	<i>2000=100</i>	.	.	.	100,0	103,1	.	.	.	.
Internationale handel										
Invoer	<i>mld euro</i>	104,2	129,4	178,7	216,1	218,3	204,3	16,5	15,8	17,5
Uitvoer	<i>mld euro</i>	108,5	143,5	188,6	231,9	241,3	234,9	18,8	17,8	20,4
Handelsoverschot	<i>mld euro</i>	4,3	14,1	9,9	15,8	23,0	30,6	2,3	2,0	2,9
Invoerprijzen	<i>1990=100</i>	100,0	92,0	93,4	107,2	111,6		108,0	108,2	107,1
Uitvoerprijzen	<i>1990=100</i>	100,0	94,9	93,6	106,4	109,1		105,0	104,5	103,1
Ruilvoet	<i>1990=100</i>	100,0	103,2	100,2	99,3	97,8		97,2	96,5	96,2
Overige gegevens										
Consumentenvertrouwen		.	4,4	13,9	24,0	–0,9	–20,3	–24,3	–26,7	–31,0
Economisch klimaat		.	6,3	5,1	24,1	–24,8	–39,1	–43,7	–48,1	–52,3
Koopbereidheid		.	3,1	19,8	23,9	15,0	–7,7	–11,4	–12,4	–16,8
Producentenvertrouwen in de industrie ²⁾		.	.	.	6,8	–1,1	–1,6	–2,8	1,3	–0,8

¹⁾ Deze reeksen van de Consumentenprijzen zijn vanaf juni 2002 tijdelijk niet beschikbaar (zie persmededeling in de Financiële maandstatistiek van juli 2003, pagina 5).

²⁾ Na verwijdering seizoeninvloeden.

2003										
okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	
5 625,5	5 695,3	5 784,9	5 779,7	5 819,0	5 855,4	5 946,1	5 991,1			Banking
2 282,3	2 342,3	2 424,5	2 340,8	2 348,4	2 394,6	2 424,9	2 457,6			Eurozone liquidity (M3)
18 698,6	18 968,1	18 859,3	18 977,9	19 179,2	19 176,6	19 311,4	19 488,7			Eurozone money (M1)
1 332,8	1 377,3	1 356,4	1 358,6	1 396,7	1 407,0	1 409,9	1 434,6	1 450,8		Eurozone MFI's, balance sheet total
										Dutch MFI's, balance sheet total
										Saving and borrowing
0,9	-0,2	1,9	2,4	1,7	1,0	1,4	2,5	1,3		Savings at saving institutions
166,1	165,9	167,8	170,1	171,9	172,8	174,2	176,7	178,1		Savings deposits
1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8		Consumer credit granted
16,4	16,4	16,4	16,4	16,4	16,5	16,5	16,6	16,5		Consumer credits, outstanding amounts
7,8	7,9	11,7	6,0	7,2	8,8	8,5	9,5	8,4		Newly registered mortgages on:
7,3	7,2	10,0	5,5	6,6	7,1	7,8	8,7	7,9		residential and residential/commercial property
1,8	1,7	4,5	2,1	3,5	3,0	2,1	2,0	2,1		o.w. residential
										other real estate
										Money market
3,25	3,25	2,75	2,75	2,75	2,50	2,50	2,50	2,00	2,00	Repo rate ECB
3,30	3,30	3,09	2,79	2,76	2,75	2,56	2,56	2,21	2,08	Call money
3,31	3,23	2,98	2,85	2,77	2,60	2,58	2,52	2,18	2,13	One-month Euribor
10,59	10,45	10,65	11,02	10,94	10,36	9,93	10,07	10,02	10,12	Gold price
0,98	1,00	1,02	1,06	1,08	1,08	1,08	1,16	1,17	1,14	Exchange rates
0,63	0,64	0,64	0,66	0,67	0,68	0,69	0,71	0,70	0,70	US dollar
121,54	121,65	124,22	126,12	128,60	128,15	130,12	135,83	138,05	134,99	English pound
										Japanese Yen
										Capital market
3,73	3,65	3,43	3,22	3,04	3,09	3,19	2,84	2,62	2,95	Average yield to maturity
4,22	4,17	3,97	3,75	3,49	3,54	3,65	3,31	3,09	3,49	short-term
4,58	4,56	4,36	4,19	3,97	4,01	4,13	3,79	3,60	3,97	medium-term
										long-term
										Amsterdam Stock Exchange
486,4	510,8	462,1	424,3	387,8	372,1	409,7	410,5	426,8	453,4	CBS stock price index
127,6	127,9	130,9	131,9	133,6	132,6	132,2	135,4	134,7	130,7	shares
										bonds
964,3	1 012,6	916,0	841,3	769,0	739,3	825,0	834,7	867,8	926,5	CBS total return index
400,6	403,2	410,3	414,4	418,0	417,1	418,1	426,9	427,1	422,7	shares
										bonds
0,5	0,5	0,5	1,0	0,7	0,6	0,5	0,5	0,4		Insurance
										New personal life insurance policies
116,9	114,9	116,5	118,3	120,0	119,0	116,3	114,0	113,8		Price index numbers
126,0	126,0	126,0	127,0	127,0	127,0	127,0	128,0	127,0		Producer prices, industry
										Costs of rebuilding of dwellings
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	Consumer prices
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	all households
										all households-tax alterations eliminated
18,7	17,5	16,7	17,3	17,1	18,3	16,6	16,7	16,3		International trade
20,8	20,1	19,1	19,7	19,3	20,9	18,5	18,9	19,2		import
2,1	2,6	2,4	2,4	2,3	2,6	1,9	2,3	2,9		export
107,7	108,4	107,6								trade surplus
98,4	103,2	105,5								import prices
91,3	95,2	98,0								export prices
										terms of trade
-33,1	-32,0	-30,4	-33,8	-36,5	-37,6	-38,2	-34,6	-36,1	-38,8	Other data
-55,9	-54,1	-50,8	-58,3	-62,4	-64,8	-64,9	-56,0	-57,8	-62,6	Consumer confidence
-17,8	-17,2	-16,9	-17,5	-19,2	-19,5	-20,3	-20,3	-21,7	-22,9	Economic environment
										Propensity to consume
-2,4	-0,7	-1,7	-3,8	-6,8	-6,6	-5,3	-7,2	-10,1	-7,4	Producers' confidence

Banken

Tabel 1.1
Balans van de in Nederland gevestigde monetair financiële instellingen, exclusief De Nederlandsche Bank(ultimo)

	Nederland					Eurozone				
	2003					2003				
	febr.	maart	april	mei	juni	jan.	febr.	maart	april	mei
<i>mld euro</i>										
Activa										
1. Leningen aan ingezetenen van het eurogebied	920,2	922,9	920,4	946,1	939,9	11 657,8	11 734,1	11 723,5	11 788,1	11 880,4
a. Monetair financiële instellingen	241,2	241,6	235,4	252,7	241,3	4 049,0	4 099,3	4 063,9	4 098,5	4 181,5
b. Overheid	39,5	37,0	34,9	35,5	37,4	804,7	804,1	805,6	800,1	795,9
c. Overige	639,5	644,4	650,1	658,0	661,2	6 804,1	6 830,6	6 854,0	6 889,5	6 903,0
2. Aangehouden effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	131,7	132,2	134,8	139,0	141,4	2 780,7	2 815,9	2 831,2	2 851,0	2 896,4
a. Monetair financiële instellingen	21,3	21,1	21,3	21,8	21,7	1 218,6	1 227,8	1 235,5	1 224,3	1 236,8
b. Overheid	84,2	83,5	86,0	89,2	90,7	1 188,2	1 207,8	1 213,3	1 228,0	1 258,3
c. Overige	26,2	27,6	27,5	28,0	29,0	373,9	380,3	382,3	398,7	401,3
3. Aangehouden aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	38,3	37,6	37,7	37,7	37,5	815,5	812,1	815,3	836,0	852,9
a. Monetair financiële instellingen	14,3	14,2	14,3	14,8	13,7	256,0	255,9	258,4	259,9	264,7
b. Overige	24,0	23,4	23,4	22,9	23,9	559,5	556,2	556,9	576,1	588,2
4. Geldmarktpapier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	65,3	66,4	66,8	69,9	71,1
5. Externe activa	252,5	257,3	259,6	255,2	267,6	2 478,6	2 545,7	2 543,7	2 563,6	2 542,1
6. Vaste activa	6,2	6,2	6,1	6,1	6,1	164,2	162,9	161,0	159,0	159,6
7. Overige activa	47,9	50,7	51,3	50,3	58,1	1 015,8	1 042,1	1 035,1	1 043,8	1 086,2
8. Totaal activa = totaal passiva	1 396,7	1 407,0	1 409,9	1 434,6	1 450,8	18 977,9	19 179,2	19 176,6	19 311,4	19 488,7
Passiva										
9. Chartale geldomloop						0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Deposito's van ingezetenen van het eurogebied	740,6	757,9	747,3	762,3	768,8	10 200,1	10 297,4	10 307,7	10 339,6	10 506,5
a. Monetair financiële instellingen	269,2	276,7	266,5	266,2	276,2	4 162,2	4 220,3	4 197,3	4 196,5	4 304,8
b. Centrale overheid	2,9	2,4	1,5	1,3	1,8	105,4	121,6	120,2	115,2	122,4
c. Overige overheid en overige ingezetenen van het eurogebied	468,5	478,8	479,3	494,7	490,8	5 932,5	5 955,5	5 990,3	6 027,9	6 079,3
'(1) giraal	152,0	155,8	155,6	161,6	160,6	1 933,2	1 932,9	1 969,0	1 988,4	2 013,1
'(2) met vaste looptijd	147,5	152,1	151,0	157,3	152,4	2 268,8	2 277,8	2 276,8	2 281,2	2 303,3
'(3) met opzegtermijn	168,7	170,7	172,3	175,6	177,7	1 497,5	1 511,0	1 521,2	1 527,3	1 531,5
'(4) repo's	0,2	0,2	0,4	0,2	0,1	233,0	233,8	223,2	231,0	231,5
11. Aandelen/participaties in geldmarktfondsen en geldmarktpapier						600,3	613,8	617,6	632,6	642,3
12. Geldmarktpapier en schuldbewijzen	220,5	221,0	225,6	223,4	232,5	3 017,2	3 037,2	3 045,6	3 064,0	3 062,0
13. Kapitaal en reserves	62,1	62,9	63,0	64,3	64,6	1 113,0	1 110,7	1 116,8	1 118,0	1 121,7
14. Externe passiva	306,2	294,4	298,8	304,3	303,2	2 632,7	2 686,0	2 664,5	2 686,7	2 623,8
15. Overige passiva	67,3	70,8	75,2	80,3	81,7	1 414,6	1 434,3	1 424,5	1 470,4	1 532,4

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Tabel 1.2
Monetaire balans van De Nederlandsche Bank en het Eurosystem (ultimo)

	De Nederlandsche Bank					Eurosystem				
	2003					2003				
	febr.	maart	april	mei	juni	jan.	febr.	maart	april	mei
<i>mld euro</i>										
Activa										
1. Leningen aan ingezetenen van het eurogebied	15,9	16,5	13,6	22,0	15,5	412,3	410,2	411,8	369,6	444,7
a. Monetair financiële instellingen	15,9	16,5	13,6	22,0	15,5	387,5	385,4	387,0	344,9	420,0
b. Overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,2	24,1	24,1	24,1	24,0
c. Overige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
2. Aangehouden effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	9,4	9,3	9,4	9,3	9,1	96,7	100,7	105,2	107,6	112,0
a. Monetair financiële instellingen	1,5	1,7	1,6	1,6	1,4	8,5	9,1	9,5	9,6	10,4
b. Overheid	7,6	7,3	7,5	7,4	7,4	87,4	90,8	94,8	97,1	100,5
c. Overige ingezetenen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0
3. Aangehouden aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	13,0	12,9	12,5	13,0	12,2
a. Monetair financiële instellingen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	4,9	5,0	5,1	5,1	4,4
b. Overige ingezetenen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	8,1	7,9	7,5	7,9	7,7
4. Externe activa	19,3	18,9	19,2	18,5	18,8	373,3	363,3	349,7	341,0	333,4
5. Vaste activa	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	12,1	12,0	11,9	12,0	11,9
6. Overige activa	2,5	2,7	2,7	2,8	2,8	116,9	121,1	123,6	128,2	130,8
7. Totaal activa = totaal passiva	47,7	47,8	45,3	53,0	46,7	1 024,8	1 020,5	1 015,1	971,9	1 045,6
Passiva										
8. Chartale geldomloop	17,5	17,8	18,5	18,7	19,1	352,1	358,1	365,4	378,7	384,1
9. Deposito's	15,6	15,7	12,5	20,5	13,9	348,3	346,0	345,8	292,1	361,9
a. Monetair financiële instellingen	15,6	15,7	12,4	20,5	13,9	284,1	276,9	279,0	233,2	297,6
b. Overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	49,3	54,2	50,7	42,0	45,9
c. Overige ingezetenen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0	14,9	16,2	16,9	18,4
10. Geldmarktpapier en schuldbewijzen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,6	2,8	2,7	2,7	2,7
11. Kapitaal en reserves	11,6	11,2	11,0	11,4	11,5	164,2	159,5	149,2	144,6	141,1
12. Externe passiva	1,7	1,8	2,0	1,8	1,6	30,2	28,6	28,7	27,6	28,1
13. Overige passiva	1,4	1,4	1,4	0,6	0,6	126,4	125,5	123,3	126,1	127,6

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Tabel 1.3
Monetaire aggregaten

	Nederland					Eurozone				
	2003					2003				
	febr.	maart	april	mei	juni	jan.	febr.	maart	april	mei
<i>mld euro</i>										
Chartale geldomloop	15,6	16,0	16,3	16,9	17,3	312,1	319,3	327,1	336,2	343,7
Girale deposito's	152,0	155,8	155,6	161,6	160,6	2 028,7	2 029,0	2 067,4	2 088,6	2 113,9
Geldhoeveelheid (M1)	167,6	171,8	171,9	178,5	177,9	2 340,8	2 348,4	2 394,6	2 424,9	2 457,6
Deposito's met vaste looptijd t/m 2 jaar	90,4	95,7	95,2	94,6	89,0	1 077,6	1 079,7	1 072,8	1 080,4	1 096,5
Deposito's met opzegtermijn t/m 3 maanden	168,7	170,7	172,3	175,6	177,7	1 485,2	1 501,0	1 513,2	1 521,7	1 527,8
Secundaire liquiditeiten (M2)	426,8	438,2	439,4	448,7	444,5	4 903,5	4 929,0	4 980,6	5 027,0	5 081,8
Repo's	0,2	0,2	0,4	0,2	0,1	233,0	233,8	223,2	231,0	231,5
Aandelen/participaties in geldmarktfondsen en geldmarktpapier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	535,0	547,3	550,7	562,7	571,2
Schuldbewijzen met looptijd t/m 2 jaar	23,2	22,7	24,7	23,6	24,8	108,3	108,8	101,0	125,4	106,6
Liquiditeitenmassa (M3)	450,2	461,1	464,4	472,6	469,4	5 779,7	5 819,0	5 855,4	5 946,1	5 991,1

Bron: DNB en ECB.

Sparen en lenen

Tabel 2.1
Spaargelden

	2002					2003					
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
<i>mln euro</i>											
Stortingen	6 623	6 434	7 298	6 444	7 862	14 024	8 450	8 515	10 644	9 413	9 235
w.v. op deposito's											
met opzegtermijn	4 739	4 497	5 470	4 529	5 464	8 563	6 853	6 842	8 755	7 932	7 891
met vaste looptijd	1 884	1 937	1 828	1 915	2 398	5 461	1 597	1 673	1 889	1 481	1 344
Terugbetalingen	6 188	5 585	6 934	6 837	7 791	12 295	6 735	7 570	9 542	7 330	7 916
w.v. op deposito's											
met opzegtermijn	4 067	3 768	4 663	4 826	5 042	5 401	5 027	5 226	7 753	5 589	6 146
met vaste looptijd	2 121	1 817	2 271	2 011	2 749	6 894	1 708	2 344	1 789	1 741	1 770
Spaarverschil	435	849	364	-393	71	1 729	1 715	945	1 102	2 083	1 319
Bijgeschreven rente	27	27	512	192	1 788	623	21	37	306	398	25
Besparingen	462	876	876	-201	1 859	2 352	1 736	982	1 408	2 481	1 344
Correcties en statistische verschillen	-2	-1	0	1	0	4	-3	2	-1	-1	0
<i>mld euro</i>											
Tegood op deposito's (ultimo)	164,4	165,2	166,1	165,9	167,8	170,1	171,9	172,8	174,2	176,7	178,1
w.v.											
deposito's met opzegtermijn	139,1	139,8	141,1	141,0	143,2	146,9	148,8	150,4	151,7	154,4	156,2
deposito's met vaste looptijd	25,3	25,4	25,0	24,9	24,6	23,2	23,1	22,4	22,5	22,3	21,9

Bron: De Nederlandsche Bank.

Tabel 2.2
Verstrekt consumptief krediet

	2002				2003						Trend ¹⁾
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	
<i>mln euro</i>											%
Gemeentelijke kredietbanken											
Aflopend krediet	6	5	6	6	5	7	5	5	5	4	-13
Doorlopend krediet	6	6	6	7	5	6	5	7	5	5	49
Totaal	11	11	12	12	10	13	10	12	9	10	10
Banken en creditcardorganisaties											
Aflopend krediet	26	26	24	20	22	20	22	22	21	21	-8
Doorlopend krediet	302	325	298	277	267	258	261	241	282	228	5
Spaar-/leenkrediet	5	5	2	3	2	3	7	4	5	5	27
Creditcard krediet	221	206	179	213	188	183	200	188	218	214	5
Totaal	554	563	503	512	478	464	490	455	526	467	5
Financieringsmaatschappijen											
Aflopend krediet	49	63	52	45	67	50	55	55	55	56	-6
Doorlopend krediet	209	264	226	215	199	192	219	244	220	205	1
Spaar-/leenkrediet	15	15	16	15	17	18	18	18	16	15	-16
Totaal	273	343	293	275	283	261	292	317	292	275	-1
Postorderbedrijven											
Doorlopend krediet	42	46	38	37	50	41	44	50	37	42	13
Alle maatschappijen											
Aflopend krediet	81	95	81	71	94	77	82	83	81	81	-7
Doorlopend krediet	558	642	568	535	521	498	529	541	544	479	4
Spaar-/leenkrediet	21	21	18	17	18	21	25	22	21	19	-10
Creditcard krediet	221	206	179	213	188	183	200	188	218	214	5
Totaal	881	963	846	836	821	779	835	834	864	794	3

¹⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Tabel 2.3
Uitstaand debiteurensaldo per ultimo

	Aantal uitstaande contracten					Uitstaend debiteurensaldo					Trend ¹⁾
	2003					2003					
	febr.	maart	april	mei	juni	febr.	maart	april	mei	juni	
	x 1 000					mln euro					%
Gemeentelijke kredietbanken											
Aflop krediet	96	94	94	93	90	172	169	168	167	163	-12
Doorlopend krediet	14	13	13	14	13	78	79	79	80	79	-4
Totaal	110	107	107	107	104	250	248	247	247	242	-9
Banken en creditcardorganisaties											
Aflop krediet	119	117	115	113	112	634	626	619	610	601	-17
Doorlopend krediet	981	979	977	977	973	6 000	6 027	6 059	6 072	6 074	8
Spaar-/leenkrediet	26	26	26	27	27	410	418	422	425	430	15
Creditcard krediet	558	620	579	584	574	837	870	853	867	853	18
Totaal	1 684	1 742	1 697	1 702	1 686	7 881	7 940	7 954	7 974	7 958	7
Financieringsmaatschappijen											
Aflop krediet	347	346	346	345	345	1 685	1 675	1 658	1 657	1 660	-6
Doorlopend krediet	1 704	1 703	1 711	1 719	1 726	5 038	5 061	5 079	5 105	5 113	5
Spaar-/leenkrediet	64	64	64	64	64	1 022	1 020	1 019	1 013	1 006	-6
Totaal	2 114	2 113	2 121	2 128	2 135	7 745	7 756	7 756	7 775	7 779	1
Postorderbedrijven											
Doorlopend krediet	2 321	2 348	2 412	2 422	2 391	549	555	562	564	562	17
Alle maatschappijen											
Aflop krediet	561	557	555	551	547	2 491	2 470	2 445	2 434	2 424	-10
Doorlopend krediet	5 019	5 043	5 113	5 132	5 103	11 664	11 721	11 779	11 820	11 828	7
Spaar-/leenkrediet	90	90	90	91	91	1 432	1 438	1 442	1 438	1 436	0
Creditcard krediet	558	620	579	584	574	837	870	853	867	853	18
Totaal	6 228	6 310	6 338	6 358	6 315	16 424	16 499	16 519	16 560	16 541	4
Overtrekkingen op betaalrekeningen	2 803	3 107	3 003	2 562	2 694	5 903	6 107	6 055	5 646	5 793	8

¹⁾ De procentuele groei van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

Tabel 2.4
Stroomgegevens consumptief krediet

	2002				2003						Trend ¹⁾	
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni.		
	mln euro											%
Debiteurensaldo bij aanvang periode												
Aflop krediet	2 644	2 621	2 603	2 562	2 530	2 515	2 491	2 470	2 445	2 434	-10	
Doorlopend krediet	11 300	11 453	11 542	11 635	11 661	11 622	11 664	11 721	11 779	11 820	7	
Spaar-/leenkrediet	1 426	1 428	1 429	1 425	1 426	1 427	1 432	1 438	1 442	1 438	-1	
Creditcard krediet	759	802	802	807	820	852	837	870	853	867	19	
Totaal	16 129	16 304	16 376	16 429	16 437	16 416	16 424	16 499	16 519	16 560	4	
Verstrekt krediet												
Aflop krediet	81	95	81	71	94	77	82	83	81	81	-7	
Doorlopend krediet	558	642	568	535	521	498	529	541	544	479	4	
Spaar-/leenkrediet	21	21	18	17	18	21	25	22	21	19	-10	
Creditcard krediet	221	206	179	213	188	183	200	188	218	214	5	
Totaal	881	963	846	836	821	779	835	834	864	794	3	
Kredietvergoeding												
Aflop krediet	15	17	16	14	16	14	15	15	14	14	-20	
Doorlopend krediet	87	89	89	89	89	89	88	87	92	88	3	
Spaar-/leenkrediet	10	10	10	10	10	10	9	10	10	10	-13	
Creditcard krediet	9	8	8	9	9	9	9	9	9	9	23	
Totaal	121	124	123	122	125	122	120	121	125	120	-1	
Aflossingen												
Aflop krediet	119	130	138	117	125	115	117	123	106	105	-12	
Doorlopend krediet	492	642	564	598	649	546	560	569	595	559	4	
Spaar-/leenkrediet	29	29	31	27	27	25	29	28	34	31	-31	
Creditcard krediet	187	214	183	208	166	206	175	213	214	237	8	
Totaal	827	1 015	916	950	967	892	881	935	948	933	1	
Debiteurensaldo per ultimo periode												
Aflop krediet	2 621	2 603	2 562	2 530	2 515	2 491	2 470	2 445	2 434	2 424	-10	
Doorlopend krediet	11 453	11 542	11 635	11 661	11 622	11 664	11 721	11 779	11 820	11 828	7	
Spaar-/leenkrediet	1 428	1 429	1 425	1 426	1 427	1 432	1 438	1 442	1 438	1 436	0	
Creditcard krediet	802	802	807	820	852	837	870	853	867	853	18	
Totaal	16 304	16 376	16 429	16 437	16 416	16 424	16 499	16 519	16 560	16 541	4	

¹⁾ Stroomgrootheden: De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.
Standen: De procentuele groei van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand een jaar eerder.

Tabel 2.5
Nieuw ingeschreven hypotheek op onroerende goederen

	2002			2003						Trend ¹⁾
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	
Aantal hypotheek na onderpand										%
Woonhuizen	42 032	41 271	53 392	32 347	36 075	39 813	43 904	49 158	44 059	0
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	13 352	13 600	17 695	9 966	11 352	12 067	13 249	14 428	12 424	-2
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	4 648	4 705	6 082	3 406	3 455	3 648	4 247	4 590	4 014	-20
banken	18 581	17 386	22 260	14 131	15 509	17 508	18 964	21 802	19 766	-5
andere rechtspersonen	3 642	3 803	4 961	3 299	3 961	4 453	5 075	5 632	5 200	83
particulieren	591	542	801	473	482	559	596	673	572	9
buitenland	1 218	1 235	1 593	1 072	1 316	1 578	1 773	2 033	2 083	21
Combinaties woonhuis/bedrijfspand	1 039	1 062	1 643	920	1 036	1 010	1 133	1 257	1 120	3
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	472	491	764	425	424	392	468	475	427	-4
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	55	54	73	35	48	52	56	63	67	-8
banken	388	395	621	364	438	452	483	576	512	8
andere rechtspersonen	77	71	107	55	77	68	76	92	69	38
particulieren	37	41	63	31	42	37	43	41	36	13
buitenland	10	10	15	10	7	9	7	10	9	19
Bedrijfspanen	953	874	1 445	987	965	912	1 009	1 039	973	-6
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	376	324	534	357	341	333	350	370	313	-12
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	42	37	55	40	42	37	37	37	41	-10
banken	382	365	607	424	434	399	484	473	466	-5
andere rechtspersonen	94	87	148	96	94	91	90	93	86	19
particulieren	42	44	77	54	37	32	38	53	48	0
buitenland	17	17	24	16	17	20	10	13	19	-4
Bouwgrond en landelijke eigendommen	968	876	1 263	739	760	789	840	812	784	-22
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	462	429	612	360	332	364	379	384	325	-23
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	87	62	98	49	43	50	44	41	39	-45
banken	321	278	397	240	269	258	325	292	298	-24
andere rechtspersonen	60	61	90	62	67	76	66	60	73	32
particulieren	26	26	52	14	39	32	19	28	37	-19
buitenland	12	20	14	14	10	9	7	7	12	-19
Ingeschreven hypotheekbedragen naar onderpand	mln euro									%
Woonhuizen	7 281	7 155	9 957	5 546	6 601	7 112	7 832	8 731	7 855	5
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	2 454	2 535	3 519	1 811	2 338	2 262	2 466	2 682	2 418	5
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	797	804	1 084	555	590	606	696	753	631	-13
banken	3 201	2 943	4 071	2 432	2 697	3 136	3 396	3 802	3 405	0
andere rechtspersonen	518	576	852	491	665	719	872	1 019	894	93
particulieren	74	73	120	63	79	88	92	120	85	12
buitenland	237	224	311	193	232	303	309	356	424	6
Combinaties woonhuis/bedrijfspand	545	725	1 734	475	612	1 731	671	738	557	39
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	253	287	502	210	217	195	323	288	227	-2
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	16	27	26	12	42	25	67	31	40	72
banken	180	308	391	176	208	296	220	336	252	31
andere rechtspersonen	57	74	74	52	51	86	46	42	28	17
particulieren	11	22	31	17	47	19	14	10	7	48
buitenland	28	8	709	7	47	1 111	2	31	3	560
Bedrijfspanen	1 179	1 207	3 665	1 740	2 748	2 428	1 507	1 427	1 596	-5
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	333	325	474	416	293	323	388	392	350	-19
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	26	34	64	31	116	65	40	38	42	-38
banken	470	465	1 113	485	680	673	614	698	679	-23
andere rechtspersonen	151	199	384	634	1 005	166	299	169	192	71
particulieren	31	33	79	36	18	18	20	41	78	-27
buitenland	169	152	1 551	138	636	1 182	148	90	257	54
Bouwgrond en landelijke eigendommen	645	445	796	402	745	568	590	528	467	-14
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	331	173	289	215	202	265	207	182	164	-16
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	28	17	29	19	11	12	14	13	14	-41
banken	183	161	281	129	120	191	291	261	148	-13
andere rechtspersonen	53	58	182	28	61	73	59	45	79	-9
particulieren	17	7	12	6	23	26	17	26	47	-17
buitenland	33	30	3	6	327	2	2	2	15	-24

¹⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Bron: Kadaster.

Tabel 2.6
Regionale spreiding van de nieuw ingeschreven woninghypotheken ¹⁾

	Aantal ingeschreven hypotheeken			Ingeschreven hypotheekbedragen							Trend ²⁾	
	2003			2002	2003							
	april	mei	juni	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni		
mln euro												%
Groningen												
Oost-Groningen	472	613	487	70	42	46	58	57	72	60	14	
Delfzijl e.o.	154	147	128	21	9	10	13	16	15	13	9	
overig Groningen	992	1 134	964	158	88	100	110	134	157	132	10	
totaal	1 618	1 894	1 579	248	139	155	180	207	245	205	11	
Friesland												
Noord-Friesland	980	1 003	995	140	85	101	113	129	133	131	9	
Zuidwest-Friesland	284	337	285	56	32	37	40	43	49	43	1	
Zuidoost-Friesland	580	543	550	98	55	52	62	89	88	86	1	
totaal	1 844	1 883	1 830	294	173	190	215	261	270	260	5	
Drenthe												
Noord-Drenthe	479	637	519	89	45	56	59	65	91	73	0	
Zuidoost-Drenthe	588	635	579	86	40	55	61	76	82	79	11	
Zuidwest-Drenthe	359	385	359	60	31	38	45	55	54	50	1	
totaal	1 426	1 657	1 457	235	117	149	165	197	227	203	4	
Overijssel												
Noord-Overijssel	932	1 081	898	153	94	105	122	145	176	140	15	
Zuidwest-Overijssel	405	471	425	86	43	49	64	65	86	68	12	
Twente	1 664	1 903	1 623	291	151	199	217	250	281	236	12	
totaal	3 001	3 455	2 946	530	289	352	403	461	543	444	13	
Gelderland												
Veluwe	1 654	1 870	1 683	361	211	230	271	294	323	293	14	
Achterhoek	998	1 016	961	186	91	124	130	153	157	151	7	
Arnhem/Nijmegen	1 824	2 065	1 796	389	198	257	262	316	344	299	11	
Zuidwest-Gelderland	470	579	557	153	81	73	79	77	105	107	10	
totaal	4 946	5 530	4 997	1 089	581	684	742	841	929	850	11	
Utrecht	2 993	3 196	3 024	728	414	449	529	552	610	569	−3	
Noord-Holland												
Kop van Noord-Holland	1 138	1 245	1 096	213	106	143	154	171	181	158	12	
Alkmaar e.o.	686	747	720	168	103	103	115	121	128	118	16	
IJmond	476	537	453	104	53	62	72	74	92	80	14	
Agglomeratie Haarlem	560	645	567	130	90	85	87	108	126	104	−2	
Zaanstreek	404	421	376	82	43	41	66	63	66	60	2	
Groot-Amsterdam	2 129	2 351	2 106	552	355	335	421	435	469	440	−1	
Het Gooi en Vechtstreek	604	676	603	184	114	111	116	132	160	142	−2	
totaal	5 997	6 622	5 921	1 433	865	880	1 030	1 104	1 222	1 103	3	
Zuid-Holland												
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	905	1 112	1 035	201	125	157	171	168	214	204	8	
Agglomeratie 's-Gravenhage	2 088	2 231	2 082	477	285	291	308	373	402	406	8	
Delft en Westland	520	466	434	91	51	63	93	98	84	80	4	
Oost-Zuid-Holland	697	843	767	172	95	114	137	118	143	128	8	
Groot-Rijnmond	3 146	3 574	3 321	623	420	408	466	509	566	539	9	
Zuidoost-Zuid-Holland	1 025	1 230	1 054	218	123	141	143	160	199	157	15	
totaal	8 381	9 456	8 693	1 782	1 099	1 174	1 318	1 427	1 608	1 513	9	
Zeeland												
Zeeuwsch-Vlaanderen	270	370	282	47	27	27	36	37	47	35	17	
Overig Zeeland	747	802	685	132	73	85	95	110	121	96	22	
totaal	1 017	1 172	967	178	100	111	131	147	168	131	21	
Noord-Brabant												
West-Noord-Brabant	1 681	1 925	1 722	354	197	245	237	276	322	285	11	
Midden-Noord-Brabant	1 175	1 320	1 260	246	144	170	170	196	235	210	11	
Noordoost-Noord-Brabant	1 567	1 752	1 567	354	186	235	247	276	312	280	9	
Zuidoost-Noord-Brabant	1 898	2 250	1 936	406	221	300	265	338	413	343	12	
totaal	6 321	7 247	6 485	1 360	747	949	919	1 086	1 282	1 118	11	
Limburg												
Noord-Limburg	672	754	700	130	83	102	88	111	124	113	10	
Midden-Limburg	583	685	567	120	57	94	66	95	106	86	15	
Zuid-Limburg	1 570	1 804	1 582	294	157	205	191	225	265	224	9	
totaal	2 825	3 243	2 849	545	297	401	345	431	496	423	11	
Flevoland	1 443	1 508	1 420	241	175	203	191	226	236	228	3	
Gespreide ligging van de onderpanden	1 207	1 307	1 082	569	324	333	389	447	448	394	10	
Totaal	43 019	48 170	43 250	9 230	5 320	6 031	6 557	7 386	8 283	7 439	8	

¹⁾ Hypotheken op woonhuizen ten laste van particulieren.

²⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Bron: Kadaster.

Geldmarkt

Tabel 3.1
Rentetarieven op de geldmarkt ¹⁾

	2002		2003						
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
	%								
Officiële rentetarieven per ultimo									
Reporente ECB	3,25	2,75	2,75	2,75	2,50	2,50	2,50	2,00	2,00
Marginale beleningsrente ECB	4,25	3,75	3,75	3,75	3,50	3,50	3,50	3,00	3,00
Depositorente ECB	2,25	1,75	1,75	1,75	1,50	1,50	1,50	1,00	1,00
Wettelijke rente ²⁾	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Heffings- en invorderingsrente bij belasting ³⁾	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,10	3,10	3,10	2,50
Rente op studieleningen ⁴⁾	4,03	4,03	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73
Geldmarktrente									
Daggeld	3,30	3,09	2,79	2,76	2,75	2,56	2,56	2,21	2,08
Termijngelden zonder onderpand									
<i>Euribor</i>									
eenmaands	3,23	2,98	2,85	2,77	2,60	2,58	2,52	2,18	2,13
driemaands	3,12	2,94	2,83	2,69	2,53	2,53	2,40	2,15	2,13
zesmaands	3,04	2,89	2,76	2,58	2,45	2,47	2,31	2,08	2,09
twaalfmaands	3,02	2,87	2,70	2,50	2,41	2,45	2,25	2,01	2,08
<i>Kasgelden overheid ⁵⁾</i>									
eenweeks	3,31	3,00	2,85	2,80	2,65	2,57	2,60	2,21	2,12
eenmaands	3,21	2,96	2,84	2,76	2,59	2,57	2,53	2,18	2,13
tweemaands	3,16	2,93	2,83	2,70	2,54	2,54	2,44	2,16	2,13
driemaands	3,10	2,92	2,81	2,67	2,51	2,51	2,41	2,15	2,13
zesmaands	3,02	2,87	2,74	2,56	2,43	2,45	2,31	2,08	2,09
negenmaands	3,00	2,85	2,70	2,51	2,41	2,43	2,26	2,01	2,07
twaalfmaands	3,00	2,85	2,68	2,49	2,40	2,43	2,25	2,01	2,07
<i>Kasgelden overigen ⁵⁾</i>									
eenweeks	3,45	3,14	2,99	2,95	2,79	2,71	2,75	2,36	2,26
eenmaands	3,31	3,06	2,94	2,86	2,69	2,67	2,63	2,28	2,23
tweemaands	3,26	3,03	2,93	2,80	2,64	2,64	2,54	2,26	2,23
driemaands	3,20	3,02	2,91	2,77	2,61	2,61	2,51	2,25	2,23
zesmaands	3,12	2,97	2,84	2,66	2,53	2,55	2,41	2,18	2,19
negenmaands	3,10	2,95	2,80	2,61	2,51	2,53	2,36	2,11	2,17
twaalfmaands	3,10	2,95	2,78	2,59	2,50	2,53	2,35	2,11	2,17
<i>Driemaands Euro-dollardeposito's</i>	1,37	1,33	1,27	1,25	1,19	1,21	1,20	1,02	1,04

¹⁾ Maandgemiddelden, tenzij anders aangegeven.

²⁾ Vastgesteld door het Ministerie van Justitie.

³⁾ Vastgesteld door het Ministerie van Financien.

⁴⁾ Geldig voor studieleningen verstrekt na 1 januari 1992. Vastgesteld door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

⁵⁾ Ontleend aan de adviesprijzen van de Vereniging van bemiddelaars in onderhandse leningen, gepubliceerd door Prebon Yamane (Nederland).

Bron: De Nederlandsche Bank NV.

Tabel 3.2
Korte rente op de buitenlandse markten

	2002			2003					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%								
Australië	4,90	4,84	4,83	4,80	4,75	4,76	4,79	4,78	.
Canada	2,87	2,82	2,83	2,86	2,91	3,20	3,29	3,32	.
Denemarken	3,39	3,26	3,05	2,95	2,79	2,63	2,63	2,49	.
Japan	0,03	0,05	0,05	0,04	0,04	0,05	0,04	0,03	.
Noorwegen	7,12	7,09	6,62	5,99	5,69	5,49	5,26	4,92	.
Polen	7,05	.	6,11	6,07	.	5,71	5,70	.	.
Tsjechie	2,80	2,80	2,60	2,70	2,50	2,40	2,50	2,50	2,30
Verenigde Staten	1,73	1,39	1,34	1,29	1,27	1,23	1,24	1,22	.
Verenigd Koninkrijk	3,90	3,91	3,95	3,91	3,69	3,58	3,58	3,57	.
Zuid Korea	4,90	4,90	4,90	4,70	4,50	4,80	4,60	4,40	.
Zweden	4,07	3,91	3,67	3,65	3,61	3,41	3,42	3,18	2,81
Zwitserland	0,65	0,66	0,54	0,53	0,48	0,21	0,21	0,18	.
Euro-zone	3,26	3,12	2,94	2,83	2,69	2,53	2,54	2,41	.

Bron: OECD.

Tabel 3.3
Wisselkoersen en goudprijs

Land	Valuta	2002	2003							Trend ¹⁾	
		dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli		
		Per 1 euro									%
Courante valuta ²⁾											
Australië	Dollar	1,81	1,82	1,81	1,79	1,78	1,79	1,76	1,72	−4	
Canada	Dollar	1,59	1,64	1,63	1,59	1,59	1,60	1,58	1,57	2	
Denemarken	Kroon	7,43	7,43	7,43	7,43	7,43	7,42	7,42	7,43	0	
Engeland	Pond	0,64	0,66	0,67	0,68	0,69	0,71	0,70	0,70	10	
Estland	Kroon	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	0	
Hongarije	Florint	236,07	240,39	245,12	245,59	245,59	245,79	261,21	263,73	7	
Hongkong	Dollar	7,94	8,28	8,40	8,43	8,46	9,03	9,10	8,87	15	
Japan	Yen	124,22	126,12	128,60	128,15	130,12	135,83	138,05	134,99	15	
Nieuw-Zeeland	Dollar	1,99	1,96	1,95	1,95	1,97	2,01	2,01	1,94	−6	
Noorwegen	Kroon	7,28	7,33	7,54	7,84	7,83	7,87	8,16	8,29	12	
Polen	Zloty	3,98	4,07	4,17	4,34	4,30	4,33	4,43	4,44	9	
Slovenië	Tolar	230,02	230,71	231,37	231,77	232,31	232,99	233,64	234,42	3	
Tsjechië	Kroon	31,19	31,49	31,64	31,75	31,62	31,39	31,43	31,84	7	
Verenigde Staten	Dollar	1,02	1,06	1,08	1,08	1,08	1,16	1,17	1,14	15	
Zuid-Afrika	Rand	9,15	9,23	8,93	8,70	8,32	8,91	9,24	8,58	−14	
Zweden	Kroon	9,10	9,17	9,15	9,23	9,15	9,16	9,13	9,18	−1	
Zwitserland	Frank	1,47	1,46	1,47	1,47	1,50	1,52	1,54	1,55	6	
Incourante valuta ³⁾											
Bahrayn	Dinar	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0	
Cyprus	Pond	0,58	0,58	0,58	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	4	
Egypte	Pond	4,74	6,02	6,02	6,64	6,64	7,28	7,28	7,28	54	
Filipijnen	Peso	57,64	59,17	60,61	59,17	60,61	64,10	62,31	64,10	11	
IJsland	Kroon	86,38	86,38	86,70	86,70	84,34	87,02	89,89	89,02	2	
India	Rupee	49,54	52,35	51,14	50,56	51,86	54,80	52,34	51,97	45	
Indonesië ⁴⁾	Rupiah	84,75	84,75	84,75	84,75	84,75	84,75	84,75	101,01	15	
Israël	Shekel	4,84	5,18	5,43	5,43	5,43	5,43	5,43	5,43	18	
Kenia	Shilling	112,36	86,58	86,58	86,58	86,58	89,69	89,69	89,69	−19	
Kuwait	Dinar	0,32	0,33	0,33	0,33	0,33	0,36	0,35	0,35	15	
Malawi	Kwacha	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	0	
Malaysia	Ringgit	3,73	3,86	3,86	3,86	3,90	4,12	4,12	4,12	13	
Malta	Lira	0,42	0,42	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	5	
Marokko	Dirham	10,74	10,74	10,74	10,89	10,89	11,06	10,89	10,69	7	
Mexico	Peso	10,62	11,73	11,73	11,73	11,73	13,11	13,11	12,38	31	
Ned. Antillen	Gulden	1,86	1,92	1,92	1,92	1,97	2,11	2,04	2,05	15	
Oman	Rial	0,41	0,42	0,42	0,42	0,43	0,46	0,45	0,45	16	
Pakistan	Rupee	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	0	
Qatar	Riyal	3,79	3,99	3,99	3,99	3,99	4,47	4,47	4,30	12	
Saudi-Arabië	Riyal	3,92	4,07	4,07	4,11	4,23	4,52	4,43	4,40	18	
Singapore	Dollar	1,82	1,88	1,89	1,91	1,97	2,05	2,03	2,03	15	
Sri Lanka	Rupee	90,50	90,50	90,50	90,50	90,50	90,50	90,50	90,50	−18	
Thailand	Baht	45,47	45,47	45,47	47,62	47,62	49,98	49,98	48,54	15	
Tunesië	Dinar	1,41	1,41	1,41	1,46	1,46	1,51	1,51	1,49	6	
Ver. Arabische Emiraten	Dirham	3,88	4,02	4,02	4,07	4,14	4,47	4,30	4,30	17	
Zimbabwe	Dollar	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	0	
euro											
Goud ⁵⁾		10,65	11,02	10,94	10,36	9,93	10,07	10,02	10,12	−2	

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Maandgemiddelden, gebaseerd op informatieve wisselkoersen zoals die door De Nederlandsche Bank dagelijks om 14.15 uur worden vastgesteld (middenkoersen).

³⁾ Informatie(midden)koersen geldend ultimo van de maand, gebaseerd op gegevens van het GWK.

⁴⁾ Notering per 1 eurocent.

⁵⁾ 1 gram fijn. Laattprijs, dagelijks vastgesteld om ca. 14.00 uur; biedprijs is 0,32 euro lager; bron: Engeldhard Clal Drijfhout Edelmetaalbedrijven NV.

Kapitaalmarkt

Tabel 4.1
Rente op de kapitaalmarkt ¹⁾

	2002		2003						
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
Openbare kapitaalmarkt	%								
Effectief rendement obligatieleningen ²⁾									
Aflosbare staatsleningen w.v. naar gemiddeld resterende looptijd:	4,23	4,04	3,85	3,67	3,72	3,83	3,51	3,31	3,64
2 tot 3 jaar	3,33	3,10	2,86	2,65	2,69	2,78	2,45	2,25	2,51
3 tot 4 jaar	3,52	3,30	3,12	2,96	2,98	3,07	2,72	2,52	2,82
4 tot 5 jaar	3,78	3,56	3,31	3,11	3,20	3,31	2,97	2,72	3,07
5 tot 6 jaar	3,99	3,79	3,55	3,28	3,33	3,43	3,08	2,85	3,27
6 tot 7 jaar	4,19	3,98	3,75	3,50	3,54	3,67	3,37	3,15	3,53
7 tot 8 jaar	4,32	4,15	3,93	3,68	3,73	3,84	3,49	3,27	3,68
8 tot 9 jaar	4,47	4,29	4,09	3,86	3,89	4,01	3,67	3,45	3,84
9 tot 10 jaar	4,56	4,36	4,19	3,97	4,01	4,13	3,79	3,60	3,97
10 tot 11 jaar	.	.	4,17	4,05	4,11	4,22	3,90	3,71	3,95
19 tot 20 jaar	.	.	4,65	4,61	4,67	4,77	4,50	4,37	4,65
20 tot 21 jaar	5,06	4,89	4,83	.	.	.	.	.	.
24 tot 25 jaar	.	.	4,73	4,70	4,77	4,87	4,63	4,52	4,81
25 tot 26 jaar	5,11	4,96	4,91	.	.	.	.	.	.
3 tot 5 jaar	3,65	3,43	3,22	3,04	3,09	3,19	2,84	2,62	2,95
5 tot 8 jaar	4,17	3,97	3,75	3,49	3,54	3,65	3,31	3,09	3,49
3 tot 8 jaar	3,96	3,76	3,53	3,31	3,36	3,47	3,12	2,90	3,28
Vijf langste staatsleningen ³⁾	4,66	4,49	4,35	4,21	4,25	4,36	4,05	3,87	4,17
Nieuwste 10-jarige staatslening	4,56	4,36	4,23	4,05	4,11	4,22	3,90	3,71	4,03
Eeuwigdurende staatsleningen	5,30	5,25	5,01	4,88	4,89	5,02	4,87	4,67	4,77
Gewone obligaties t.l.v. banken	4,58	4,35	4,17	3,96	3,96	3,97	3,63	3,41	3,70
Pand- en bankbrieven	4,63	4,44	4,12	3,94	3,97	4,08	3,65	3,40	3,63
Kapitaalobligaties	4,94	4,71	4,44	4,24	4,44	4,44	3,97	3,71	3,99
Onderhandse kapitaalmarkt									
Hypothecaire leningen									
Nieuw ingeschreven gewone hypotheek op onroerende goederen	5,04	4,99	4,87	4,68	4,52	4,48	4,51	4,39	.
Eerste hypotheek op woonhuizen (ultimo) ⁴⁾									
laagste	4,90	4,80	4,60	4,40	4,40	4,40	4,10	3,90	4,10
hoogste	5,80	5,80	5,80	5,80	5,80	5,80	4,60	4,40	5,15
Onderhandse leningen ⁵⁾									
Lagere overheid									
5 jaar fixe	4,07	3,88	3,65	3,41	3,44	3,58	3,29	2,99	3,31
7 jaar fixe	4,42	4,24	4,03	3,81	3,83	3,96	3,66	3,41	3,72
10 jaar fixe	4,76	4,59	4,41	4,22	4,24	4,36	4,09	3,86	4,15
12 jaar fixe	4,91	4,75	4,58	4,40	4,42	4,54	4,26	4,07	4,35
15 jaar fixe	5,03	4,88	4,72	4,57	4,62	4,73	4,48	4,32	4,59
Semi-overheid									
5 jaar fixe	4,55	4,37	4,13	3,89	3,92	4,06	3,95	3,68	3,96
7 jaar fixe	4,95	4,77	4,56	4,34	4,36	4,49	4,32	4,10	4,40
10 jaar fixe	5,38	5,21	5,03	4,84	4,87	4,99	4,87	4,67	4,92
12 jaar fixe	5,71	5,55	5,38	5,32	.	.	.	.	.
15 jaar fixe	5,87	5,72	5,55	5,49	.	.	.	.	.

1) Maand- c.q. jaargemiddelden.

2) Met ingang van 14 januari 2002 gebaseerd op de slotkoersen i.p.v. de koersen tot 13.30 uur.

3) Het rekenkundig gemiddelde van het effectief rendement van de vijf staatsleningen met de langste gemiddeld resterende looptijd, gewogen met het uitstaande bedrag van de lening; gemiddeld resterende looptijd in juli 2003: 13,2 jaar.

4) Laagste en hoogste rentepercentage van gewone hypothecaire leningen, zonder overheidsgarantie van ten hoogste 75% van de executiewaarde, bij eerste afsluiting, op een nieuwbouw eengezinshuis in eigen gebruik, verstrekt door een aantal hypothecaire leningverstrekende instellingen, w.o. hypotheekbanken, algemene en coöperatief georganiseerde banken, bij een rentevaste periode van vijf jaar.

5) Bron: Prebon Yamane (Nederland).

Tabel 4.2
Lange rente op buitenlandse markten

	2002			2003					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	%								
Lange rente ¹⁾									
Australië	5,58	5,70	5,16	5,18	5,07	5,33	5,28	4,87	.
België	4,58	4,55	4,36	4,17	4,00	4,07	4,27	3,95	3,74
Canada	5,16	5,18	4,88	5,02	4,93	5,13	4,90	4,50	4,37
Duitsland	4,50	4,50	4,30	4,20	4,00	4,00	4,20	3,80	3,60
Frankrijk	5,14	4,80	4,79	4,41	4,33	4,55	4,49	3,88	.
Italië	4,76	4,74	4,55	4,38	4,16	4,18	4,31	4,04	.
Japan	1,10	0,98	0,98	0,84	0,83	0,72	0,66	0,58	.
Nederland	4,58	4,55	4,36	4,19	3,97	4,01	4,13	3,79	3,60
Spanje	4,13	4,18	4,02	3,71	3,45	3,46	3,68	3,34	2,99
Verenigde Staten	4,93	5,07	4,73	4,81	4,57	4,71	4,66	4,19	.
Verenigd Koninkrijk	4,61	4,64	4,57	4,40	4,25	4,33	4,47	4,22	.
Euro-rendement ²⁾									
1 jaar	2,96	2,90	2,64	2,52	2,28	2,27	2,26	2,04	1,94
2 jaar	3,16	3,17	2,78	2,64	2,40	2,48	2,49	2,18	2,16
3 jaar	3,43	3,44	3,04	2,88	2,64	2,77	2,79	2,43	2,47
4 jaar	3,69	3,69	3,30	3,13	2,89	3,05	3,07	2,68	2,75
5 jaar	3,91	3,90	3,53	3,36	3,13	3,30	3,32	2,91	3,01
6 jaar	4,11	4,09	3,75	3,57	3,36	3,52	3,54	3,13	3,24
7 jaar	4,29	4,25	3,93	3,75	3,56	3,71	3,74	3,33	3,44
8 jaar	4,43	4,39	4,09	3,91	3,74	3,88	3,90	3,50	3,61
9 jaar	4,56	4,51	4,22	4,04	3,89	4,02	4,04	3,65	3,76
10 jaar	4,66	4,61	4,33	4,16	4,02	4,15	4,17	3,78	3,89
11 jaar	4,75	4,70	4,42	4,25	4,13	4,25	4,27	3,89	4,00
12 jaar	4,83	4,77	4,50	4,33	4,23	4,34	4,36	3,99	4,10
13 jaar	4,84	4,83	4,56	4,39	4,31	4,42	4,44	4,08	4,19
14 jaar	4,95	4,88	4,62	4,45	4,38	4,49	4,51	4,15	4,26
15 jaar	5,00	4,92	4,66	4,50	4,44	4,53	4,57	4,22	4,33

¹⁾ Bron: OECD.

²⁾ Bron: Eurostat.

Tabel 4.3
Emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt via Euronext Amsterdam

	2002		2003					
	jaar	jan.-juli	maart	april	mei	juni	juli	jan.-juli
	mln euro							
Aandelenmarkt								
Openbare emissies	7 219	5 203	518	336	347	1 092	894	6 021
w.v. door:								
financiële instellingen ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—
beleggingsfondsen	6 041	4 279	518	322	347	1 089	872	5 695
vastgoedfondsen	379	373	—	13	—	2	22	325
overige private sector	798	550	—	—	—	—	—	1
Onderhandse plaatsing	3 100	2 264	7	12	20	500	14	561
w.v. door:								
financiële instellingen ¹⁾	223	222	—	0	0	485	0	485
beleggingsfondsen	114	114	—	—	—	—	—	—
vastgoedfondsen	642	110	—	—	—	—	—	—
overige private sector	2 121	1 817	7	12	20	15	13	76
Totaal aandelen	10 319	7 467	525	348	366	1 591	908	6 582
Obligatiemarkt								
Uitgifte van obligaties	76 379	41 082	5 012	9 299	8 112	12 678	12 023	63 047
w.v. door:								
overheid	22 950	14 827	3 063	3 437	3 081	3 520	7 536	27 193
financiële instellingen	46 953	21 923	1 898	5 565	4 700	7 333	3 801	32 387
w.o. converteerbare obligaties	102	102	—	—	—	—	—	—
overige private sector	6 476	4 332	50	298	331	1 826	685	3 467
w.o. converteerbare obligaties	373	373	—	—	—	—	345	345
buitenland	—	—	—	—	—	—	—	—
Uitgifte van pand-, bank- en spaarbrieven	930	440	—	8	98	—	4	159
Totaal obligaties	77 309	41 522	5 012	9 307	8 209	12 678	12 027	63 206

¹⁾ Excl. beleggingsfondsen en vastgoedfondsen.

Tabel 4.4
Nominatieve opgave van openbare emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt ¹⁾

Datum van inschrijving	Debiteur	Gemiddelde looptijd	Rentetype	Koers van uitgifte	Emissie-rendement	Totaal gevraagd	Datum van storting
		<i>jaren</i>	<i>%</i>			<i>mln euro</i>	
2003							
Gewone obligaties							
10 juni	Staat der Nederlanden	3,00	3,00	102,02	2,31	3 520	13 juni
24 juni	Staat der Nederlanden	5,55	2,75	98,89	.	5 025	1 juni
8 juni	Staat der Nederlanden	10,00	4,25	101,61	4,04	2 512	11 juni
Euro-obligaties							
13 juni	Akzo Nobel	8,00	4,25	99,26	4,35	744	13 juni
20 juni	Essent	10,00	4,50	99,61	4,55	996	25 juni
23 juni	Rabobank Nederland	7,00	3,25	99,66	3,31	997	25 juni
27 juni	Rodamco Europe Finance	7,00	3,75	99,46	3,84	497	1 juli
4 juli	BNG	3,00	2,51	100,00	.	500	7 juli
7 juli	Schiphol Nederland	10,00	4,38	100,00	.	300	8 juli
25 juli	Rabobank Nederland	3,50	2,63	100,00	.	250	29 juli
29 juli	BNG	4,00	2,13	98,77	.	49	31 juli
Asset Backed Securities							
12 juni	Dutch Mortgage Portfolio Loans 2	32,90	7,70	99,74	.	5	16 juni
12 juni	Dutch Mortgage Portfolio Loans 2	32,90	5,20	99,70	.	13	16 juni
12 juni	Dutch Mortgage Portfolio Loans 2	32,90	1,60	99,69	.	17	16 juni
12 juni	Dutch Mortgage Portfolio Loans 2	32,90	2,39	100,00	.	970	16 juni
23 juni	Colonnade Securities	10,00	4,00	100,29	3,97	47	26 juni
23 juni	Colonnade Securities	12,00	4,25	100,82	4,16	107	26 juni
27 juni	SAECURE 2 B.V.	67,20	5,65	100,00	.	11	30 juni
27 juni	SAECURE 2 B.V.	67,20	2,85	100,00	.	19	30 juni
27 juni	SAECURE 2 B.V.	67,20	3,45	100,00	.	23	30 juni
27 juni	SAECURE 2 B.V.	67,20	2,65	100,00	.	36	30 juni
27 juni	SAECURE 2 B.V.	31,20	3,85	99,76	.	249	30 juni
27 juni	SAECURE 2 B.V.	31,20	2,40	100,00	.	753	30 juni
Achtergestelde converteerbare obligaties							
11 juli	Koninklijke Numico	7,00	3,00	100,00	.	345	11 juli
Reverse convertible bonds							
23 juni	NIB Capital Bank	2,00	10,50	102,00	.	15	15 juli
Commercial Paper							
10 juli	Rabobank Nederland	0,15	0,00	.	.	100,00	10 juli
Euwigdurende obligaties							
18 juni	Friesland Coberco Dairy Foods	.	7,13	100,50	.	40	8 juli
Overige obligaties							
12 mei	Rabobank Nederland	10,00	0,00	100,00	.	275	15 juli
10 juni	ING Bank	3,50	0,00	102,00	.	8	30 juni
16 juni	ING Bank	5,00	0,00	102,00	.	26	30 juni
27 juni	Rabobank Nederland	5,50	0,00	100,00	.	10	2 juli
16 juni	Rabobank Nederland	6,00	0,00	100,00	.	25	3 juli
Aandelen				euro			
—				—		—	

¹⁾ Inclusief het deel dat eventueel in het buitenland werd geplaatst.

Effectenbeurs

Tabel 5.1
Koerswaarde en omzet van aandelen op de Euronext Amsterdam

	2002	2003							Trend ¹⁾
	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	
	<i>mld euro</i>								%
Koerswaarde Officiële Markt (ultimo)									
Delfstoffenwinning	88,1	81,0	77,1	78,3	76,9	80,7	84,9	81,9	-17,4
Industrie									
consumentengoederen	53,8	48,4	47,1	48,7	50,0	45,6	44,5	47,3	-17,3
kapitaalgoederen	30,1	28,1	27,1	25,1	29,7	30,1	30,1	34,8	-15,9
basisgoederen	14,6	12,5	10,6	10,2	11,0	11,4	11,8	13,2	-20,3
Bouwnijverheid en installatie	2,2	2,0	1,9	2,1	2,2	2,2	2,3	2,5	-17,0
Transport, opslag en communicatie	28,6	29,0	27,4	23,7	24,1	24,8	25,8	26,5	1,4
Niet-financiële dienstverlening	26,6	24,0	21,4	21,4	24,1	23,8	25,1	26,9	-9,4
Handel	16,4	15,5	7,3	6,8	8,4	11,0	11,9	11,7	-46,8
Banken/financiële dienstverlening	26,3	24,4	24,6	22,3	25,1	27,2	27,7	28,3	16,8
Verzekeraars	71,5	63,8	55,9	46,4	61,5	56,8	62,2	74,7	-13,7
Beleggingsfondsen	60,2	57,8	57,0	56,8	58,7	59,3	61,6	63,1	-1,6
Vastgoedfondsen	11,5	11,8	11,8	11,4	11,6	12,2	12,2	12,1	-5,9
Overige fondsen	15,5	15,2	15,2	15,3	15,2	13,8	14,1	14,8	-11,6
Totaal	445,3	413,5	384,4	368,5	398,7	399,0	414,1	437,9	-12,4
Koerswaarde NMAX (ultimo)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	-22,5
Alle genoteerde ondernemingen	445,4	413,7	384,5	368,6	398,8	399,2	414,2	438,0	-12,4
Omzet van aandelen ²⁾	31,4	41,8	33,8	42,6	41,8	43,5	46,5	45,7	-42,1

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Omzet van aandelen op Euronext Amsterdam via het nieuwe handelsstelsel.
Dit handelssysteem is eind oktober 2001 in werking getreden.

Tabel 5.2
Tien grootste stijgers en dalers op de aandelenmarkt, juli 2003 ¹⁾

	Stijging ¹⁾		Daling ¹⁾
	%		%
Rood Testhouse	52,0	LCI Technology	71,4
ASML Holding	40,7	Magnus	24,2
Vredestein	39,6	Tulip Computers	21,1
Nyloplast	33,3	Exendis	20,5
AEON	32,2	DNC De Nederlanden Compagnie	19,4
Ballast Nedam	31,1	Getronics	18,8
Innoconcept	29,3	Dico International	18,5
Ordina	27,6	Priority Telecom	17,5
Centric KSI Holding	27,1	Vilento International	13,7
Vedior	26,9	Laurus	12,5

¹⁾ De procentuele verandering van de individuele herbeleggingsindex.

Tabel 5.3
CBS-indexcijfers voor aandelen, naar bedrijfstak

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2003				2003				
	april	mei	juni	juli	april	mei	juni	juli	
	ultimo 1983=100								%
CBS-koersindex									
Consumentengoederenindustrie	739,5	684,9	683,8	674,8	731,0	667,4	651,9	691,8	-17
Kapitaalgoederenindustrie	274,7	278,3	298,9	316,1	284,8	288,9	288,4	334,2	-16
Basisgoederenindustrie	250,5	263,7	274,9	288,3	253,8	263,0	271,4	302,5	-20
Bouwnijverheid en installatie	326,7	335,2	336,4	359,7	332,8	327,0	346,0	367,9	-20
Transport-, opslag- en communicatie	177,4	179,5	184,5	188,3	177,1	182,1	189,3	194,5	15
Niet-financiële dienstverlening	622,2	617,1	671,7	682,1	637,6	629,0	661,8	707,6	-8
Handel	220,8	309,5	354,5	351,2	247,3	324,0	349,5	345,0	-47
Banken/financiële dienstverlening	409,0	400,7	445,2	446,1	398,7	432,4	439,7	449,6	15
Verzekeraars	488,1	492,4	522,5	564,9	514,5	475,7	520,3	615,4	-15
Algemeen	409,6	409,0	432,8	440,600	409,7	410,5	426,8	453,4	-13
CBS-herbeleggingsindex									
Consumentengoederenindustrie	1 301,6	1 221,0	1 223,4	1 207,2	1 289,0	1 194,0	1 166,3	1 237,7	-15
Kapitaalgoederenindustrie	430,0	436,2	469,1	496,2	446,0	453,5	452,6	524,6	-14
Basisgoederenindustrie	505,2	541,8	566,9	595,5	521,2	540,6	560,1	627,0	-16
Bouwnijverheid en installatie	691,4	744,4	762,7	815,5	710,9	741,4	784,4	834,1	-14
Transport-, opslag- en communicatie	305,7	310,1	318,9	325,7	305,8	314,8	327,3	336,4	17
Niet-financiële dienstverlening	983,7	988,8	1 078,7	1 095,4	1 018,2	1 010,2	1 062,9	1 136,4	-6
Handel	374,7	529,1	607,1	601,6	421,4	555,0	598,7	590,9	-46
Banken/financiële dienstverlening	1 043,3	1 054,3	1 172,0	1 174,3	1 017,7	1 138,3	1 157,5	1 183,4	22
Verzekeraars	1 006,3	1 026,2	1 108,7	1 198,8	1 070,2	1 009,4	1 104,1	1 305,8	-10
Algemeen	817,6	827,9	880,1	897,0	825,0	834,7	867,8	926,5	-10

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.4
Totaal rendement op aandelen ¹⁾, naar bedrijfstak

	2002		2003						
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
	%								
Consumentengoederenindustrie	-10,7	-13,9	-23,0	-27,4	-25,1	-27,4	-30,8	-26,8	-14,9
Kapitaalgoederenindustrie	-28,4	-48,9	-51,3	-52,6	-61,4	-52,7	-48,7	-39,3	-14,1
Basisgoederenindustrie	-22,5	-25,5	-36,9	-47,7	-52,3	-43,7	-42,0	-37,0	-16,1
Bouwnijverheid en installatie	-21,8	-22,8	-34,4	-45,8	-39,5	-38,1	-32,9	-31,8	-13,6
Transport-, opslag- en communicatie	-0,7	-13,3	-10,5	-12,2	-15,8	-7,6	1,5	1,2	16,7
Niet-financiële dienstverlening	-24,5	-33,7	-40,7	-47,1	-50,1	-39,6	-36,5	-28,9	-5,7
Handel	-52,4	-57,8	-56,5	-77,8	-81,4	-75,4	-62,9	-58,6	-45,6
Banken/financiële dienstverlening	-1,2	-10,6	-25,2	-24,5	-36,4	-28,4	-16,8	-6,5	22,0
Verzekeraars	-35,3	-46,4	-49,6	-53,3	-64,5	-49,6	-50,1	-45,2	-9,9
Alle aandelen, excl. beleggingsfondsen	-23,3	-32,8	-37,7	-42,6	-48,5	-40,4	-37,8	-32,2	-9,5

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.5
CBS-indexcijfers voor aandelen van beleggings- en vastgoedfondsen

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2003				2003				
	april	mei	juni	juli	april	mei	juni	juli	
	ultimo 1993=100								%
CBS/MoneyView-koersindex voor beleggingsfondsen									
Algemeen	113,9	114,3	117,9	119,6	114,6	115,1	118,2	120,6	-3
Aandelenfondsen	123,1	123,3	129,6	133,8	124,6	124,6	130,5	136,2	-7
beleggingen in Nederland	160,4	162,6	171,2	174,7	163,5	163,7	169,7	181,0	-12
beleggingen in Europa	159,5	163,7	172,5	174,5	163,9	166,3	172,0	178,4	-8
beleggingen in het Verre Oosten	54,5	53,6	57,0	62,8	54,0	53,8	58,6	63,6	-12
beleggingen in Noord-Amerika	187,3	183,8	192,5	198,4	188,2	184,6	194,6	200,6	-4
beleggingen wereldwijd	122,9	122,1	128,3	133,2	123,9	123,5	129,7	135,1	-7
Obligatiefondsen	133,6	134,3	135,5	134,2	133,2	134,9	135,0	133,7	4
gewone obligatiefondsen	101,8	102,0	102,8	101,6	101,3	102,5	102,2	101,2	3
fictief-rendement obligatiefondsen	168,0	170,2	172,3	171,4	168,5	170,7	172,1	171,0	6
Geldmarktfondsen	117,2	116,0	115,6	115,4	116,2	115,6	115,5	115,5	-2
Gemengde fondsen	118,7	119,7	122,5	122,6	119,6	120,5	122,9	122,8	-1
CBS/SBV-koersindex voor vastgoedfondsen									
Algemeen	87,1	89,2	91,0	91,3	87,2	91,0	91,6	91,7	-4
Direct	85,8	87,9	89,6	89,4	85,8	90,0	90,1	89,4	-5
Nederland	113,2	114,4	117,3	116,6	111,3	117,3	118,9	116,8	-1
wereldwijd	81,1	83,2	84,7	84,6	81,3	85,2	85,1	84,6	-6
Indirect	124,5	127,0	130,9	134,8	125,1	127,2	131,8	137,9	-3
CBS/MoneyView-herbeleggingsindex voor beleggingsfondsen									
Algemeen	128,9	130,2	134,8	137,0	130,4	131,4	135,4	138,1	-1
Aandelenfondsen	138,6	139,6	147,2	152,1	141,0	141,4	148,3	154,9	-6
beleggingen in Nederland	178,5	181,6	192,6	197,3	182,5	183,3	191,7	204,4	-10
beleggingen in Europa	173,1	178,0	188,4	190,8	178,2	181,3	188,0	195,0	-6
beleggingen in het Verre Oosten	59,4	58,4	62,4	68,6	58,8	58,9	64,1	69,5	-11
beleggingen in Noord-Amerika	196,9	193,2	202,6	208,8	197,8	194,3	204,8	211,1	-3
beleggingen wereldwijd	139,8	140,1	147,4	153,1	142,0	141,9	149,1	155,3	-5
Obligatiefondsen	151,4	153,4	155,5	154,5	152,0	154,3	155,3	153,9	7
gewone obligatiefondsen	151,9	154,0	156,2	155,1	152,7	155,0	156,0	154,4	7
fictief-rendement obligatiefondsen	168,1	170,2	172,3	171,4	168,5	170,8	172,2	171,0	6
Geldmarktfondsen	129,2	129,7	129,8	129,6	129,7	129,8	129,7	129,7	2
Gemengde fondsen	153,1	155,5	159,8	160,2	155,3	156,7	160,5	160,4	2
CBS/SBV-herbeleggingsindex voor vastgoedfondsen									
Algemeen	178,9	188,0	192,1	192,8	183,7	191,8	193,3	193,5	13
Direct	186,1	196,7	200,5	200,3	191,9	201,3	201,7	200,2	15
Nederland	213,6	222,6	228,4	227,2	216,6	228,4	231,6	227,5	9
wereldwijd	180,8	191,5	194,9	194,9	186,9	195,9	195,9	194,7	16
Indirect	161,1	164,6	170,2	175,3	162,1	165,2	171,5	179,4	1

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.6
Totaal rendement ¹⁾ van beleggings- en vastgoedfondsen

		2002		2003						
		nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
		%								
Beleggingsfondsen										
Algemeen		-16,8	-22,5	-24,3	-24,7	-27,0	-20,4	-17,8	-8,8	-0,8
Aandelenfondsen		-26,1	-35,1	-38,4	-39,2	-42,3	-33,6	-30,9	-18,7	-5,8
	beleggingen in Nederland	-23,8	-33,3	-39,1	-43,7	-48,4	-40,3	-37,7	-28,2	-10,0
	beleggingen in Europa	-25,4	-33,3	-38,0	-40,2	-43,8	-33,5	-29,3	-18,4	-5,9
	beleggingen in het Verre Oosten	-11,9	-22,4	-28,1	-30,2	-37,3	-36,6	-35,1	-21,7	-11,0
	beleggingen in Noord-Amerika	-26,7	-35,8	-38,4	-38,2	-39,2	-30,1	-29,0	-15,1	-3,2
	beleggingen wereldwijd	-28,2	-37,3	-40,0	-39,8	-42,2	-33,1	-30,6	-17,4	-5,1
Obligatiefondsen		1,3	2,9	3,5	4,0	4,7	4,9	6,9	7,9	6,8
	gewone obligatiefondsen	1,8	3,4	4,2	5,0	5,4	5,7	7,6	8,5	7,4
	fictief-rendement obligatiefondsen	0,6	2,1	2,1	2,3	3,4	3,4	5,2	6,6	5,6
Geldmarktfondsen		3,1	3,1	3,1	3,3	3,2	2,9	2,7	2,4	2,4
Gemengde fondsen		-8,6	-11,2	-12,7	-13,8	-14,8	-10,3	-8,5	-1,5	2,3
Vastgoedfondsen										
Algemeen		19,9	13,3	8,7	5,7	1,0	4,3	4,5	11,9	13,4
Direct		23,1	16,0	11,7	8,3	3,9	8,0	8,2	15,1	15,5
	Nederland	17,6	10,1	6,7	3,7	-0,4	3,4	7,5	13,9	8,9
	wereldwijd	23,3	16,3	11,8	8,3	3,7	7,8	6,9	14,2	15,9
Indirect		0,7	-3,3	-8,6	-10,3	-15,3	-15,6	-14,6	-6,3	0,8

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.7
Indexcijfers voor aandelen, bijzondere selecties

Basis		2002	2003							Trend ¹⁾
		dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	
										%
Koersindex										
AEX-index ²⁾	2-1-1983=45,38	322,7	294,9	266,2	252,6	282,6	280,6	291,6	317,5	-13
CBS-index voor niet-AEX-fondsen	ultimo 1993=100	201,7	192,1	177,8	178,3	197,5	208,3	218,9	232,2	-1
Amsterdam Midkap-index ²⁾	2-1-1983=45,38	312,2	287,0	253,7	249,4	266,2	279,9	289,4	303,9	-22
CBS MIT-index	ultimo 1993=100	198,5	195,3	186,1	175,4	196,9	199,5	203,2	223,9	-2
CBS MITS-index	ultimo 1993=100	160,4	154,4	141,6	133,7	169,7	186,1	192,8	236,8	23
FTSE Eurotop-100 index ²⁾	29-12-1989=1006,01	1 909,4	1 773,1	1 712,2	1 679,1	1 833,0	1 840,9	1 897,7	1 962,5	-8
Herbeleggingsindex										
CBS-index voor niet-AEX-fondsen	ultimo 1993=100	246,2	234,9	217,4	219,1	244,5	262,6	276,6	293,4	2
CBS MIT-index	ultimo 1993=100	230,0	226,2	215,6	205,6	230,7	233,8	238,2	262,4	0
CBS MITS-index	ultimo 1993=100	175,3	168,7	154,8	146,7	186,2	204,4	211,7	260,0	24

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.8
Indexcijfers van aandelen op buitenlandse markten

	2002		2003					
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
<i>1995=100</i>								
Australië	150	147	144	137	141	147	147	.
België	151	147	144	132	124	138	143	.
Canada	148	149	148	148	143	149	155	.
Duitsland	118	115	108	97	93	103	107	115
Frankrijk	173	170	165	153	146	155	161	169
Italië	182	182	177	170	165	175	181	.
Japan	62	61	61	61	58	57	59	.
Nederland	168	162	155	138	129	140	140	148
Spanje	224	223	222	210	210	226	226	.
Verenigde Staten	166	165	167	154	154	163	171	.
Verenigd Koninkrijk	106	103	100	96	96	102	106	.
Euro-zone	168	164	158	145	140	152	155	.

Bron: OECD.

Tabel 5.9
Open interest in contracten op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets, ultimo

	2002			2003					
	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
<i>x 1 000</i>									
Opties									
Aandelenopties	13 997	14 746	14 826	13 958	14 877	15 612	14 279	15 062	16 025
Indexopties	778	824	937	908	1 029	1 189	1 068	1 143	1 269
Warrants	182	180	180	179	176	176	176	176	127
Valutaopties	15	15	14	13	14	15	15	17	17
Totaal opties	14 973	15 766	15 957	15 058	16 095	16 992	15 538	16 398	17 437
Futures									
Indexfutures	41	40	34	39	36	43	43	45	48
Stockfutures	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutafutures	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal futures	42	40	35	39	36	44	43	46	48

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.10
Omzet in opties op de Euronext Amsterdam Derivative Markets

	2002		2003						
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	jan.t/m juni
<i>x 1 000</i>									
Aandelenopties	5 979	4 485	5 782	4 976	5 733	5 084	4 802	5 249	31 627
Indexopties	537	1 447	1 121	1 084	1 651	1 142	1 096	1 260	7 355
Warrants	2	3	1	3	4	1	0	49	58
Valutaopties	2	8	7	4	13	4	13	9	49
Totaal	6 520	5 942	6 912	6 067	7 401	6 230	5 912	6 567	39 089
<i>mln euro</i>									
Aandelenopties	1 261	950	1 178	1 155	1 401	955	842	845	6 376
Indexopties	734	3 896	1 987	1 560	2 047	1 468	1 274	1 175	9 509
Warrants	0	0	0	1	1	0	0	13	15
Valutaopties	1	1	1	1	4	1	4	3	15
Totaal	1 996	4 848	3 166	2 716	3 452	2 424	2 120	2 035	15 914

Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.11
Omzet van futurecontracten op de Euronext Amsterdam Derivative Markets

	2002		2003						
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	jan.t/m juni
<i>x 1 000</i>									
Indexfutures	306	329	407	410	410	437	405	457	2 525
Stockfutures	1	0	0	1	1	1	4	0	7
Valutafutures	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Totaal	307	329	408	411	412	437	408	457	2 534

Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.12
Uitgeoefende optierechten op de Euronext Amsterdam Derivative Markets

	2002		2003						
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	jan. t/m juni
<i>x 1 000</i>									
Aandelenopties	380	345	722	314	393	1 003	364	285	3 080
Indexopties	18	30	84	46	43	74	34	32	314
Warrants	2	0	0	2	0	0	0	5	7
Valutaopties	0	1	0	0	3	0	0	1	5
Totaal	400	377	807	361	439	1 078	399	323	3 407
<i>mln euro</i>									
Aandelenopties	847	752	1 550	641	785	1 781	1 031	563	6 351
Indexopties	608	890	2 997	1 085	1 076	2 215	825	844	9 042
Warrants	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaopties	4	11	1	1	35	2	2	11	52
Totaal	1 459	1 652	4 549	1 727	1 896	3 998	1 858	1 418	15 446

Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.13
Nominale waarde en omzet obligaties op EURONEXT Amsterdam

	2003							Trend ¹⁾
	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	
	<i>mld euro</i>							%
Nominale waarde (ultimo)								
Overheid	173,9	164,9	168,3	160,1	162,7	172,1	174,5	3
Financiële instellingen	173,8	175,5	175,7	180,9	184,5	189,2	190,1	23
Overige private sektor	34,1	34,3	34,3	34,4	34,3	35,1	34,5	1
Totaal	381,8	374,7	378,3	375,4	381,5	396,4	399,1	11
Totaal omzet obligaties ²⁾	21,2	25,3	21,0	18,6	21,8	17,8	18,5	102

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Omzet van obligaties op EURONEXT Amsterdam via het nieuwe handelsstelsel.
Dit handelssysteem is eind oktober 2001 in werking getreden.

Tabel 5.14
CBS-indexcijfers voor obligaties

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2003				2003				
	april	mei	juni	juli	april	mei	juni	juli	
	<i>ultimo 1983=100</i>								%
CBS-koersindex									
Kort (3 tot 5 jaar)	120,9	122,5	123,5	122,0	121,3	123,2	122,6	121,0	4
Middellang (5 tot 8 jaar)	131,7	134,3	136,0	132,9	132,2	135,4	134,7	130,7	5
Lang (8 tot 10 jaar)	136,7	140,2	142,4	138,4	137,1	141,7	140,5	135,9	5
CBS-herbeleggingsindex									
<i>Staatsleningen</i>									
algemeen	417,0	424,8	429,9	424,9	418,6	427,7	427,2	421,9	8
vaste looptijd	414,4	422,1	427,2	422,3	416	425,1	424,5	419,3	8
looptijd 0 tot 3 jaar	352,0	354,7	356,7	356,3	352,8	355,6	356,5	355,6	5
looptijd 3 tot 5 jaar	395,4	400,9	405,1	402,3	397	403	403,4	399,8	8
looptijd 5 tot 8 jaar	443,4	453,0	459,4	452,9	446	456,8	455,8	448,5	10
looptijd 8 jaar en langer	465,4	479,7	488,3	477,1	467,3	485,1	482,3	471,4	11
<i>Financiële instellingen</i>									
gewone obligaties	399,1	405,2	410,2	407,9	400,4	408,1	409,3	406,0	8
achtergestelde obligaties	496,5	509,9	517,6	512,0	500,3	514,7	514,3	508,7	11
<i>Algemeen</i>	416,5	423,9	429,2	425,2	418,1	426,9	427,1	422,7	8
	<i>ultimo 1993=100</i>								
Converteerbare obligaties									
CBS-koersindex converteerbare obligaties	253,6	271,0	278,9	279,5	264,2	272,7	279,9	278,9	5

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.15
Totaal rendement op obligaties ¹⁾

	2002		2003						
	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli
	%								
Staatsleningen									
algemeen	5,84	8,81	9,35	10,26	10,99	9,93	12,11	10,39	7,66
vaste looptijd	5,85	8,81	9,32	10,24	11,00	9,94	12,13	10,37	7,65
looptijd 0 tot 3 jaar	4,54	5,23	5,59	5,87	6,15	5,63	6,31	5,85	4,83
looptijd 3 tot 5 jaar	6,18	8,77	9,63	10,42	11,10	10,00	11,60	10,22	7,70
looptijd 5 tot 8 jaar	6,92	11,18	12,14	13,50	14,47	13,08	15,70	13,52	9,71
looptijd 8 jaar en langer	6,90	12,65	12,91	14,76	16,09	14,37	18,37	14,89	10,63
Financiële instellingen									
gewone obligaties	5,78	7,84	9,08	9,67	10,03	9,40	11,17	10,32	8,35
achtergestelde obligaties	6,28	9,66	10,54	10,92	11,74	11,18	13,90	12,54	10,59
Alle obligaties	5,99	8,66	9,31	10,03	10,64	9,77	11,84	10,48	8,14

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.16
Beurswaarde van obligaties in de CBS-herbeleggingsindex

	2002	2003							Trend ¹⁾
	december	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	
	mld euro								%
Staatsleningen									
algemeen	190	193	184	186	177	184	188	189	5
vaste looptijd	190	193	184	186	177	184	188	189	5
looptijd 0 tot 3 jaar	72	85	73	73	61	61	62	71	-1
looptijd 3 tot 5 jaar	32	18	20	21	24	24	27	29	-5
looptijd 5 tot 8 jaar	37	38	38	38	38	39	39	44	23
looptijd 8 jaar en langer	48	51	52	55	55	59	60	45	6
Financiële instellingen									
gewone obligaties	75	76	78	78	80	82	84	84	17
achtergestelde obligaties	13	13	13	13	13	13	13	12	8
Alle obligaties	300	304	298	300	293	303	309	309	8

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

Verzekeraars en pensioenfondsen

Tabel 6.1
Nieuwe individuele levensverzekeringen ¹⁾

	Aantal polissen				Verzekerd kapitaal			
	2003				2003			
	april	mei	juni	jan.-juni	april	mei	juni	jan.-juni
Periodieke premiebetaling	<i>x 1 000</i>				<i>mln euro</i>			
Verzekeringen in geld								
hypotheek	5,5	5,8	5,6	33,6	533,9	555,5	506,4	3 110,3
pensioen uitgesteld	1,5	1,4	1,8	9,3	295,6	329,2	295,5	1 763,9
lijfrente uitgesteld	1,6	1,8	1,7	10,4	82,0	89,6	78,0	474,8
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1
levenslang bij overlijden	28,1	33,8	34,6	169,5	153,7	134,7	155,1	808,9
spaarverzekering	3,1	2,7	2,7	18,0	84,4	78,7	94,6	525,0
risicoverzekering	12,1	11,9	13,6	74,6	761,2	699,4	915,5	4 716,5
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	1,3	5,1	3,4	2,8	48,7
totaal	52,1	57,5	59,9	316,7	1 916,0	1 890,4	2 048,0	11 448,1
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	9,1	9,8	10,6	58,1	952,7	922,7	951,5	5 769,6
pensioen uitgesteld	3,0	3,8	3,7	19,0	237,3	272,1	183,7	1 323,2
lijfrente uitgesteld	4,4	3,9	4,2	26,7	117,8	104,1	126,4	830,0
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	11,9	8,0	8,7	57,9	247,7	175,3	243,0	1 134,5
risicoverzekering	0,5	0,5	0,4	2,4	21,6	19,6	20,8	129,3
overige verzekeringen	0,3	0,5	0,2	4,4	4,5	4,2	5,1	57,7
totaal	29,1	26,5	28,0	169,3	1 581,6	1 498,1	1 530,4	9 244,2
Premiebetaling ineens								
Verzekeringen in geld								
hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	1,2	0,8	5,0
pensioen uitgesteld	0,2	0,2	0,2	1,7	24,9	19,7	22,6	220,3
lijfrente uitgesteld	3,7	3,5	3,0	33,8	146,4	150,6	164,1	1 420,4
direct ingaande rente	5,0	5,1	4,0	36,2	376,3	401,4	294,1	2 695,4
levenslang bij overlijden	0,5	0,5	0,7	3,7	2,0	2,2	1,9	12,0
spaarverzekering	0,3	0,3	0,3	2,1	9,3	10,0	10,1	62,4
risicoverzekering	1,2	1,1	1,0	9,9	69,8	62,7	49,5	606,7
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	1,2	2,0	26,0
totaal	10,9	10,8	9,1	87,4	631,3	649,0	545,1	5 048,0
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	0,1	0,1	0,1	0,4	9,0	10,5	3,3	43,8
pensioen uitgesteld	0,2	0,1	0,2	0,9	3,0	3,0	4,4	21,8
lijfrente uitgesteld	1,9	2,0	1,9	28,7	25,8	20,0	22,8	259,4
direct ingaande rente	0,1	0,1	0,0	0,7	16,1	15,5	2,2	115,6
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	0,3	0,2	0,2	1,8	11,5	10,0	9,1	70,7
risicoverzekering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
totaal	2,5	2,6	2,4	32,4	65,4	59,0	41,8	511,6
Totale individuele productie	94,6	97,4	99,5	605,8	4 194,3	4 096,5	4 165,3	26 252,2

¹⁾ Deze statistiek komt tot stand in samenwerking met het Centrum voor Verzekeringsstatistiek van het Verbond van Verzekeraars.

Tabel 6.2
Nieuwe individuele levensverzekeringen, premie-inkomsten ¹⁾

	Premie periodiek				Premie ineens			
	2003				2003			
	april	mei	juni	jan.-juni	april	mei	juni	jan.-juni
Periodieke premiebetaling	<i>mln euro</i>							
Verzekeringen in geld								
hypotheek	8,7	10,4	8,5	50,3	4,9	5,7	5,0	30,0
pensioen uitgesteld	7,5	4,2	4,8	38,0	4,4	7,8	7,6	31,8
lijfrente uitgesteld	2,6	2,2	2,3	14,4	1,6	1,6	1,8	11,6
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	2,8	2,5	2,6	15,4	0,0	0,0	0,0	0,2
spaarverzekering	3,3	3,2	2,8	19,9	0,9	0,6	1,4	5,9
risicoverzekering	3,7	4,6	5,5	24,4	0,1	0,2	0,1	0,4
overige verzekeringen	0,1	0,1	0,0	1,0	0,0	0,2	0,0	0,2
totaal	28,7	27,1	26,6	163,4	11,9	16,1	15,9	80,2
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	21,5	22,3	23,8	132,4	11,6	13,8	14,1	79,9
pensioen uitgesteld	7,6	8,6	7,8	43,4	7,4	5,5	3,4	53,7
lijfrente uitgesteld	6,0	5,2	5,8	40,0	5,1	4,1	3,7	32,2
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	15,0	8,1	8,8	67,5	9,9	13,1	9,4	54,4
risicoverzekering	0,5	0,3	0,4	2,0	0,1	0,2	0,1	0,7
overige verzekeringen	0,9	1,3	0,5	6,9	1,3	0,5	0,3	6,2
totaal	51,5	45,9	47,2	293,1	35,4	37,3	31,0	227,1
Premiebetaling ineens								
Verzekeringen in geld								
hypotheek					0,0	0,3	0,1	1,0
pensioen uitgesteld					21,3	11,1	10,8	144,2
lijfrente uitgesteld					97,2	89,0	80,3	802,5
direct ingaande rente					201,8	213,5	181,0	1 593,5
levenslang bij overlijden					2,5	1,2	1,1	15,1
spaarverzekering					7,1	6,8	6,1	49,0
risicoverzekering					4,0	4,2	3,7	30,8
overige verzekeringen					0,4	0,6	0,6	8,5
totaal					334,4	326,6	283,7	2 644,7
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek					2,9	1,9	1,8	11,8
pensioen uitgesteld					3,8	2,3	2,9	18,4
lijfrente uitgesteld					23,0	25,6	21,8	226,0
direct ingaande rente					5,2	4,3	1,8	35,5
levenslang bij overlijden					0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering					8,2	7,5	6,2	53,8
risicoverzekering					0,0	0,0	0,0	0,0
overige verzekeringen					0,2	0,3	0,0	0,9
totaal					43,2	41,8	34,5	346,4
Totale individuele productie	80,2	73,0	73,8	456,5	425,0	421,9	365,1	3 298,6

¹⁾ Deze statistiek komt tot stand in samenwerking met het Centrum voor Verzekeringsstatistiek van het Verbond van Verzekeraars.

Tabel 6.3
Nieuw spaarkasinschrijvingen ¹⁾

	Spaarkasovereenkomst				Verzekeringsovereenkomst			
	2003				2003			
	april	mei	juni	jan.–juni	april	mei	juni	jan.–juni
	<i>x 1 000</i>							
Aantal contracten								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,6	1,2	0,1	5,0	0,6	1,2	0,1	5,0
Ongeclausuleerd	2,9	2,5	1,2	13,4	2,9	2,5	1,2	13,4
Totaal	3,5	3,7	1,3	18,4	3,5	3,7	1,3	18,4
	<i>mln euro</i>							
Ingeschreven bedrag								
Hypotheek	0,0	0,0	0,2	0,2				
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0				
Lijfrente uitgesteld	18,1	10,1	6,2	92,7				
Ongeclausuleerd	27,5	27,9	10,6	124,7				
Totaal	45,7	38,0	16,8	217,6				
Storting/premie periodiek								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,5	0,8	0,2	2,6	0,1	0,1	0,0	0,3
Ongeclausuleerd	1,4	1,2	0,6	6,3	0,1	0,1	0,1	0,6
Totaal	1,8	2,0	0,8	8,9	0,2	0,1	0,1	0,9
Storting/premie ineens								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,1	0,2	0,2	0,9	0,0	0,0	0,0	0,1
Ongeclausuleerd	0,3	-0,1	0,1	0,7	0,1	0,0	0,0	0,1
Totaal	0,5	0,1	0,3	1,7	0,1	0,0	0,5	0,7

¹⁾ Deze statistiek komt tot stand in samenwerking met het Centrum voor Verzekeringsstatistiek van het Verbond van Verzekeraars.

Tabel 6.4
Rendementsmaatstaven levensverzekeraars

	2002					2003							
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.
	%												
Rendement u	4,97	4,81	4,62	4,46	4,36	4,29	4,18	3,98	3,79	3,74	3,72	3,57	3,48
Rendement t	5,21	4,95	4,69	4,52	4,54	4,59	4,55	4,29	4,04	3,90	3,86	3,82	3,77
Rendement s	5,73	5,64	5,49	5,34	5,30	5,30	5,32	5,20	5,08	5,00	5,01	4,99	4,90

Bron: Centrum voor Verzekeringsstatistiek CVS.

In de voorgaande 12 maanden

Banken

Banken van grote betekenis in economie okt. '00

Sparen en lenen

Bijna een kwart minder woninghypotheken in 2000 aug. '01
In 2001 flink gespaard maart '02
Voor 5,5 miljard euro in het rood juli '02
Lage hypotheekrente houdt hypotheekmarkt op peil maart '03
Spaargeld per huishouden: 24 duizend euro maart '03
Huishoudens dieper in het rood april. '03
Inleg bedrijfssparen in 2002 nauwelijks veranderd mei '03
Minder hypotheeken in eerste kwartaal 2003 juni '03

Geldmarkt

Ruime stijging koopkracht werknemers in 2000 mei '02

Amsterdamse Effectenbeurs

Aandelen bouw uitschieter op Damrak in eerste kwartaal 2002 mei '02
Aandelen hard onderuit in tweede kwartaal aug. '02
Recordverlies op Damrak okt. '02
Lagere winst in 2001 voor de financiële beursnv's okt. '02
2002 slechtste beursjaar na Tweede Wereldoorlog jan. '03
Rente op kapitaalmarkt naar laagterecord april '03
Darak 15 procent hoger in tweede kwartaal juli '03

Verzekeraars

Lange-termijnontwikkeling en seizoenspatroon in nieuwe levensverzekeringen jan. '02
Markt voor levensverzekeringen niet gegroeid maart '02
Verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen in 2001 sept. '02

Pensioenfondsen

Negatief resultaat voor pensioenfondsen in 2000 maart '02
VUT-fondsen staan onder druk door vergrijzing mei '02
Verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen in 2001 sept. '02
VUT-fondsen stabiel van omvang mei '03

Institutionele beleggers

Institutionele beleggingen nog niet op oude niveau april '02
Waardedaling beleggingsportefeuille beleggingsinstellingen juli '02

Institutionele beleggingen meer dan 5 procent gestegen juli '02
Dalende aandelenkoersen zetten institutionele beleggers onder druk aug. '02
Institutionele beleggingen eerste halfjaar 2002 door koersverliezen nauwelijks estegen okt. '02
Institutionele beleggers gematigd positief over vastgoed nov. '02
Slecht jaar voor beleggingsinstellingen juli '03

Woningbezit

Woningmarkt ontspant juni '02
Woningwaarde stijgt fors juni '02
ING Real Estate nieuwe koploper in Vastgoedmarkt-ranglijst dec. '02
Vastgoed 1,2 biljoen euro waard jan. '03
Minder bouwvergunningen voor woningen jan. '03
Ruim eenderde woningen van corporaties maart '03

Overheidsfinanciën

Overschot overheid nagenoeg verdampt in 2001 aug. '02
EMU-saldo decentrale overheden in 2001 nog positief aug. '02
Gemeentelijke samenwerking kost vijf miljard euro in 2000 sept. '02
Financiële mogelijkheden beperkt door plannen afschaffen OZB sept. '02
Naar kwartaalrekeningen van de overheid sept. '02
Rijk komt in 2001 weer tekort okt. '02
Verkeer, vervoer en welzijn belangrijkste taken van provincies in 2000 nov. '02
Nieuwe kwartaalreeks belastingcijfers nov. '02
Overheidsuitgaven voor land-en vaarwegen in 2000 licht gestegen nov. '02
Rijk en gemeenten grootste geldschietters op gebied van kunst, cultuurbeheer en –verspreiding, sport en recreatie dec. '02
Hogere opbrengst gemeentelijke heffingen in 2003 febr. '03
Vaste activa gemeenten driekwart van totale balans-waarde febr. '03
Stijging opbrengst waterschapshoeffingen 4 procent in 2003 maart '03
Overheidssaldo Eurozone nadert kritische grens april. '03
Gemeenten zorgen in 2001 voor EMU-tekort lagere overheden van 0,7 miljard euro april. '03
MKZ-crisis beïnvloedt resultaat PBO's in 2001 april. '03
Investerings waterschappen voor waterkwaliteitsvoorzieningen fors gestegen in 2001 mei '03
Gemeenten minder afhankelijk van vreemd vermogen juli '03

Diverse onderwerpen

Heeft de euro in 2001 invloed op de inflatie febr. '02
De opbouw van de inflatie in januari 2002 maart '02
Inflatie voelt hoger juni '02
Waarom voelt de inflatie zo hoog? juli '02
Prijskaartjes sinds de komst van de euro okt. '02
Meer geld uit de muur febr. '02
Netto resultaat beurs-NV's opnieuw sterk gedaald juni '03

Trefwoordenregister

Aandelen, indexcijfers	30	Kapitaalmarktberoep	27
Aandelen, rendementen	30	Kapitaalmarktrente	26
AEX-index	32	Koersindex aandelen	30
Bankbrieven	26	Koersindex obligaties	34
Banken, balans	18	Koerswaarde aandelen	29
Beleggingsfondsen, indexcijfers	31	Krediet, consumptief	20, 21
Beroep op de kapitaalmarkt	28	Levensverzekeringen, nieuwe	36, 37
Besparingen	20	Liquiditeitenmassa	19
Beursindexcijfers	30, 31, 32, 35	M3	19
Beursindexcijfers obligaties	35	Mfi	18
Beurswaarde aandelen	29	Midkap-index	32
Buitenlandse markten	24, 27, 32	Monetair financiële instellingen, balans	18
Cardmaatschappijen	20, 21	Obligatie-emissies	27, 28
CBS/MoneyView index	31	Obligaties, indexcijfers	35
CBS/NIB-index	32	Obligaties, rendementen	26, 35
CBS/SBV-index	32	Onderhandse leningen, rente	26
CBS/Stroeve-index	34	Optiebeurs, omzet	33
CBS/MIT(S)-index	32	Pandbrieven	26, 27
Consumentenprijsindex	16	Persoonlijke leningen	20
Consumptief krediet	20, 21	Polissen levensverzekeringen	36
Daggeldrente	24	Postorderbedrijven	20, 21
Deposito's	18, 20	Prijsindex consumptie	16
Deposito's, rente op Euro-gulden -	24	Producentenprijzen	16
Dollarkoers	25	Prolongatierente	24
Effectenbeurs, omzet	29	Promessedisconto	24
Effectief rendement	26	Rendement aandelen	30
Emissies	27, 28	Rendement obligaties	35
Euro-rendement	27	Repo	19
Euribor	24	S-rendement	38
FTSE Eurotop-100 index	32	Spaargelden	20
Financieringsmaatschappijen	20, 21	Spaarkassen, nieuwe inschrijvingen	38
Geldhoeveelheid	19	Spaarrekeningen	20
Geldmarktrente	24	Staatsleningen	26, 35
Goudprijs	25	Studieleningen, rente op	24
Heffingsrente belastingdienst	24	T-rendement	38
Herbeleggingsindex aandelen	30	U-rendement	38
Herbeleggingsindex obligaties	34	Vastgoedfondsen	38
Herbouwkosten van woningen	16	Voorschotrente	24
Hypotheekrente	26	Vreemde valuta	25
Hypotheken	22, 23	Wettelijke rente	24
Invoeringsrente belastingdienst	24	Wisselkoersen	25

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.

ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz., € 72,25 per jaar.

ISSN 0166-9680.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 236 blz., € 13,90.

ISSN 1386-1042. Kengetal P-19.

Kennis en economie 2002

Met de publicatiereeks *Kennis en economie* presenteert het CBS statistische gegevens over opbouw en benutting van kennis, en brengt deze in verband met economische prestaties. Tal van aspecten op het gebied van onderwijs en onderzoek komen aan bod. De belangrijkste onderwerpen zijn daarbij het menselijk kennispotentieel (inclusief onderwijs), onderzoeksinspanningen (R&D), kennisdiffusie (R&D-uitbesteding, samenwerking) en de resultaten daarvan (innovaties). In de publicatie *Kennis en economie 2002*, de zevende uit de reeks, staan de uitkomsten van de R&D- en innovatie-enquête over 1998–2000 centraal.

Jaarlijks, 285 blz., € 29,20.

ISBN: 903577298 0. Kengetal: K-300.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en de overheid.

Jaarlijks, 248 blz., € 42,55

ISSN 0168-3489. Kengetal P-2.

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, € 34,85 per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104.

Assurantie Jaarboek

Het Assurantie Jaarboek geeft alle statistische informatie die voor de verzekeringsbranche onontbeerlijk is. Verzekeraars, distributie, en de zakelijke-/particuliere markten: demografie, ziekteverzuim, brandschade, sterftetekansen, betaalde premies, etc. Het verschijnt jaarlijks in november.

Jaarlijks, 210 blz., € 51,05.

Uitg. Kluwer Bedrijfsinformatie, tel. (0570) 67 33 30.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken.

Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl> of direct via: <http://statline.cbs.nl>.

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar, € 87,65 per jaar, € 10,75 per exemplaar.

Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.